

Брой 4 (1911)

7 Април 2015

Година LVI, ISSN-0205-0943

Цена 0.80 лв.

Туристическият вестник

www.btsbg.org

Издание на БТС

Управителният съвет на Българския туристически съюз
пожелава на всички туристи,
приятели, съмишленици и партньори

СВЕТЛИ ВЕЛИКДЕНСКИ ПРАЗНИЦИ!

Хижите на БТС по Е-3

УЧАСТЪК: х. "Свищи плаз" - х. "Дерменка"

На стр. 12-13

10-те Планински
Първенци

Гоцев връх

На стр. 17

„СЕВЪН СЪМИТС СЪМИТЪР“ –

Колекцията на богаташите

Три са колекциите, към които се стремят най-изявените алпинисти, полярници и пътешественици в света. Колекцията на 14-те осемхилядника, която е приоритет главно на алпинистите и вече се притежава от 30-тина алпинисти. На пръстите на едната ръка пък са хората, които са успели да стъпят на трите най-труднодостъпни точки на планетата – Северния и Южния полюс, както и на Еверест, когото мнозина сполучливо наричат "Третият полюс". Много повече са тези, които са събрали третата колекция – "Севън съмитс съмитър" (Покорител на 7-те континентални първенци, или "Колекцията на богаташите").

А Наско вече стяга багажа за Маккинли

На стр.11

100 НТО:

ДОБЪРСКО: Старата църква "Св.св. Теодор Тирон и Теодор Стратилат"

На стр. 9

Пътуване
във времето:

Мардин

На стр. 21

Съюзен живот:

ТД "Овчарица" - ТЕЦ "Марица -изток"

На стр. 4

ХРИСТО ПРОДАНОВ - МЕЖДУ ДВЕ ДАТИ

На 20 април 1984 г. в 18.15 часа един българин – инж. Христо Проданов развя родния трибагренник на най-високата точка на планетата (8848 м.) "Не аз, а България ще стъпи на Еверест" – бе споделил Христо преди да тръгне далече на изток. Закани се и изпълни тази своя закана.

На 24 февруари тази година Христо трябваше да навърши 72 години. На тази дата той щеше да събере своите приятели. Те щяха да му поднесат много подаръци и му пожелаат нови върхове, защото

той често казваше: "Завиждам на хората, на които им престоят нови върхове". Героят на България, първият българин, стъпил на Покрива на света, не навърши своите 72 години, защото съдбата бе решила друго. Остави го само на 41 години. Отне ни го в най-звездния миг – мига, в който българският алпинизъм постигна на-големия успех в цялата си история. България бе стъпила на първия връх на планетата – Еверест, на 8848 метра!

На стр. 10

СПОРТ ТОТО

Проект на новата хижа "Богдан"

Кампанията за х. "Богдан" навлиза в нова фаза

Информираме всички съмишленици и приятели на каузата за възстановяване на хижа „Богдан“, че вече имаме строително разрешение от община Копривщица за изграждането на новата хижа. Това е важна стъпка към голямата ни цел - заедно да възстановим една от знаковите хижи в Средногорието.

С ваша помощ- от направените дарения към момента имаме:

Архитектурен проект-дарение от арх. Христо Бараков
Конструктивен проект-дарение от инж. Дилияна Кръстева
Осигурени 90 тона цимент -дарение от „Златна Панега-Цимент“
Събрани средства: 6917,59 лв

През м.май-юни предстои да започнем разчистване на руините и събаряне на стари зидове; извършване на изкопни работи за полагане на основите на новата сграда; отливане на стъпки за колони, кофражни, армировъчни и бетонови отливки на основите. Това на практика ще бъде първия етап от изграждането на новата

хижа „Богдан“.

За да се извършат всичките тези дейности са необходими общо 38 408,70 лв. Част от тях ще бъдат спестени за други дейности по строителството, ако някой от изброените по-горе се извършат с доброволен труд.

Затова ни е нужна Вашата подкрепа - със средства и/или с доброволен труд.

Още дарения за х. "Богдан"

Към кампанията се присъединиха още:
ТД "Алеко Константинов" -120 лв.
ТД "Шипка" -гр.Пловдив -320 лв.
ТД "Патлейна" -Велики Преслав -100 лв.
ТД "Еделвайс" -160 лв.
ТД "Еделвайс- Пловдив -100 лв.
Лично дарение /от физическо лице/ -50 лв.
Лично дарение /от физическо лице/ 50 лв.

Ето и част от вашите мнения:

ДР. ЗАДГОРСКИ

Привет на всички любители на планинския туризъм. Ходих до Копривщица и оттам разбрах за кампанията. Идеята е страхотна! Планът на арх.Бареков също е уникален - вложил е не само разум, а и фантазия. Ще бъде чудесно на мястото на разпадащата се стара хижа "да порасте" този нов план.

Но все още малко хора знаят за това. А съм убеден, че много хора биха приели радушно тази идея. Като казвам много, имам предвид всички обичайни нашите планини. И затова, за да се популяризира тази благородна кауза трябва не само да правим реклама (хората в БГ не вярват на реклами), а да си предаваме от уста на уста, по телефони, по мейли, скайп и фейсбук. Веднага ще кажа на 10 човека, те ще кажат на останалите и така докато капка по капка - вир, лев по лев, докато дай боже се съберат нужните средства. Успех на всички и дано до 2-3 години има нова хижа Богдан!

СЛАВКА БОГДАНОВА

За мен ще бъде удоволствие да се включа с доброволен труд!

GUEST #1

Здравейте,

Изключително много се зарадвах като видях публикация в социалната мрежа facebook относно проекта Ви.

Аз и мои приятели с най-голямо желание бихме искали да се включим в кампанията с доброволен труд, когато започне същинската работа по възстановяването о на хижата. Надявам се, ако все още няма яснота относно същинската работа, да има съвсем скоро, за да можем да се включим активно.

Начините да помогнете и да дарите са лесни:

- онлайн - с дебитна карта чрез ePay
- с кредитна карта през PayPal
- в касите на EasyPay

За целта е необходимо да се посочи КИН: 6093069452

- по дарителската сметка на кампанията: Банка ДСК, клон Отечество, София IBAN: BG 75 STSA 93 00 00 00 024 154 BIC: STSABGSGF

- с доброволен труд

За всичко, което се случва с кампанията и хода на строителството ще ви информираме на сайта на БТС и страницата на х. "Богдан", на страниците на вестник "Ехо", както и във Фейсбук. Там ще публикуваме информация и за това как и в какви доброволчески дейности можете да се включите.

НОЩНО СПУСКАНЕ СЪС СКИ ОТ ЧЕРНИ ВРЪХ

Ски-клубът при туристическо дружество „Черни Връх“ - София проведе традиционното нощно спускане със ски от Черни връх на Витоша на 28 и 29 март 2015 г.

Сборният пункт бе след обяд на върха. Изкачването до него се осъществи от х.Алеко или от Голи връх /горната лифтова станция/, като се използваша ски с комбинираните автомати за ходене и колани.

Месец март се оказа снежен, което за скиорите е нещо хубаво. За съжаление, обаче, гледката към Стената е тъжна, няма работещи ски съоръжения. Лифтът "Романски", малкият влек „Помагалски“ и влеквете „Заека“, т.н. „Спас“ и „Крайния“ са изоставени и не работят. А когато едно лифтово съоръжение се изостави няколко години, то не може да се възстанови. Витоша не отстъпва по природни дадености на Боровец, Банско и Пампорово. Затова отговорните институции - собственик, Столична община, Природен парк Витоша и др. трябва да намерят решение.

След почивка на върха, в Чайната при Чавдар, на смрачаване, ски-групата се спусна по маршрута през „Самара“, „Конярица“, х. „Кумата“ до крайната точка х. „Борова гора“. Поради малката видимост и гъстата мъгла се премина близо до слабо виждащите се маркировъчни колове. На м. „Конярица“ отново се натъкнахме на изоставени и разграбени ски влек, Чайна, Бунгало на ПСС и др. Вечерта прекарахме на х.„Борова гора“, а на другия ден всеки участник слезе до София по лично избран маршрут.

Инж.Д.Лазов

Покана

Съгласно чл. 26 ЗЮЛНЦ, чл. 32 /2/ и във връзка с чл. 33 /1/ от Устава на БТС Ви каним на 9 май 2015 г. /събота/ от 11, 00 часа в залата на Специализирана болница за рехабилитация "Здраве" ЕАД, София – Банкя, ул. "Г. С. Раковски" No 15 за участие в свиканото от Управителния съвет на БТС Общо събрание на Сдружение "Български туристически съюз" със следния

ДНЕВЕН РЕД:

1. Отчет на Управителния съвет на БТС за 2014 г.
2. Отчет за изпълнение бюджета на БТС за 2014 г.
3. Приемане на консолидирания финансов отчет за 2014 г.
4. Утвърждаване на бюджета за 2015 г.
5. Приемане на проекта за бюджет за 2016 г.
6. Отчет за работата на Инспектората на БТС
- 7.Отпадане на туристически дружества от Сдружение "БТС".
8. Приемане на нови членове на Сдружение "БТС"

Още четирима със сертификат за планински водачи

Нови четирима души получиха квалификация за планински водач - зимен профил. Годишният курс за подготовка на планински водачи се проведе от 5 до 15 март в Учебен център "Мальовица". След изкарването на курса те ще могат да водят организирани групи в планински условия през зимата.

По думите на Димитър Димитров - ръководител на курса, курсистите са показали високо ниво на познание и овладяване на новия материал.

От 11 до 13 март е бил проведен практически държавен изпит под формата на преход през Рила, който курсистите са преминали успешно. За да демонстрират наученото, всеки от тях поетапно е поел водачеството на групата. Общата оценка от практическия изпит на курсистите е "Отличен 6,00".

На 15 март се е провел и теоретичен изпит под формата на развитие на теоретична теза, съгласно конспекта за теоретична подготовка. Курсистите са развили по два въпроса писмено, а общата оценка от изпита е "Отличен 5,87".

Държавните изпити са били проведени пред комисия със заповед на изпълнителния секретар на БТС.

Първи стъпки по белите писти

Обилен мартенски сняг поздрави победителите в състезанието по гигантски слалом по време на официалната церемония по награждаването им в Боровец. Учениците от Средното общообразователно училище "Неофит Рилски" в Долна баня за трета поредна година участваха в проекта "Научи се да караш ски".

На церемонията по официалното награждаване присъства и Снежана Делева - инспектор по физическо възпитание в Регионалния инспекторат по образованието - Софийска област. Тя награди най-бързите малки долнобански скиорки - Йоана Римонова, Антония Василева, Богомила Борисова и Красимира Спасова с диплом и туристическа раничка. Иван Габеров - ръководител на проекта и учител по физическо възпитание награди най-добрите скиори - Богдан Миладинов, Васко Бонев, Борислав Чобалигов, Николай Габеров, Людмил Симеонов и Георги Славев

Победителите от състезанието по гигантски слалом от Долна баня ще имат честта да защитават авторитета на рилския град в предстоящото финално състезание между своите връстници от двете съседни общини Самоков и Долна баня, които през тази зима участваха в проекта "Научи се да караш ски".

Общо 80 ученици от втори, трети и четвърти

клас от началния курс на долнобанската гимназия отново бяха в продължение на четири дни на пистите в курорта Боровец. Някои направиха своя прощъпалник на ски, други с удоволствие се спускаха по пистите, дори и по-високите и по-трудни, като тези на "Ястребец". Много добрата организация от страна на ръководството на училището и през този трети сезон допринесе за приятните часове на участниците сред природата и за науча-

ване на тънкостите в този красив спорт - ските..

По традиция в организираното състезание по гигантски слалом в последния ден от ски-училището участие взеха всички ученици, които се спускаха по отлично подготвеното трасе на пистата. По информация от ски-училището на "Бороспорт" тази зима отново 500 ученици са направили първи стъпки на белите писти или са повишили своята техника в карането на ски.

Любомир Кузев

Силистренци с мартенски походи из Лудогорието и по Сухоречието в Добруджа

За пореден път десетина силистренци се озоваха на призива за участие в Националният пешеходен поход "От тука започва България".

Националният поход се проведе в района на град Шумен през почивните дни в средата на м. март. Той се организира от ТД "Мадарски конник" и е посветен на Празника на жените 8 март. Целта е запознаване с исторически, културни и природни забележителности в региона.

Туристическата проява започва от Информационния център до паметника "Създатели на българската държава". В маршрута са включени и "Хан Крумски скален манастир", скална църква в скалата "Момата", хижа "Букаците" и редицата "Осмарски скални манастири - скален феномен "Окото"- Ловната чешма - с. Осмар".

След интересния поход, вечерта продължи с обща среща на участниците от Лудогорето, Добруджа, Черноморието и др. краища на страната.

В неделя участниците имаха възможност при желание да се изкачат на Шуменското плато, други да разгледат Шуменската крепост, Плиска, Мадара или Велики Преслав.

От години инициаторите по този начин популяризират пешеходния туризъм, увъждат навици за отход сред при-

родата и пропагандират здравословния начин на живот.

"Походът е една интересна дестинация, и въпреки, че ни валя и дъжд, си заслужаваше да се включим в него", споделиха участниците от Силистра, преживели два пълноценни дни сред природата в навечерието на пролетта.

Изявите на ТД "Дочо Михайлов" ще продължат и занапред. В края на м. май туристите ще се включат в традиционния Черноморски поход около Камен бряг. Отново ще направят поход по Сухоречието, за да опознаят повече природата и забележителностите в Силистренско. Обновените обходни маршрути на резервата "Сребърна" също са в ползрението на силистренските туристи като приемлива и примамлива дестинация. Паралелно с това се обсъждат и други възможности, вкл. пътуване до Румъния, както и до различни части на страната.

Й. Георгиев

Връх Расовец и пещерата на Св. Йоаким Осоговски

С развети национални знамена по покана на планинарския спортен клуб "Руен" от град Крива Паланка около 100 туристи от дружество "Осогово" град Кюстендил, Скопие, Куманово, Крива Паланка, Пробищип, Враня и др. изкачиха връх Расовец (1150 м.в) и посетиха пещерата, в която според легендата е живял Йоаким Осоговски. Легендата разказва, че осоговската обител е била основана от духовния ученик на Св. Иван Рилски - Яким (Йоаким), който живял в XI-XII век. Родното място на светеца не е известно, но се знае, че той първо се е спрял в село Градец, в дома на тамошния княз. Князът му посочил места по река Крива река, където може да се установи. Пустиникът си избрал една пещера в местността "Бабин дол" и там прекарал остатъка от земния си път в пост и молитва. Тази пещера всъщност е първата обител, предхождаща големия манастир, изграден по-късно. След като Св. Йоаким умрял, тялото му било намерено от ловци, които го погребали до пещерата. По времето на византийския император Мануил Комнин (1143-1180) свещеник, с монашеско име Теофан основал манастира на днешното му място и погребал в съградената от него манастирска

църква мощите на светеца, които преди това бил открил по съновидение. "Трогателно бе как духът на дружеските отношения между нашите три съседски държави лъхаше от лицата и усмивките на всички присъстващи. Направихме стотици снимки за спомен. Любезните домакини ни почерпиха с вкусен боб. И въпреки прехода от 6 часа под звуците на гайдата не пропуснахме да се хванем на хоро в дво-

ра на средновековната черква "Свети Никола. С много песни, размяна на подаръци и грамоти за участие в мероприятията ние направихме уговорка за следващото съвместно мероприятие. На 25 и 26 април заедно ще изкачим връх Миджур (Стара планина) от Сърбия" - сподели секретарят на дружеството Силвия Михова.

ТД "Осогово" гр. Кюстендил

В началото на далечната 2000 г. група ентузиастични от ТЕЦ "Марица Изток 2" начело с Димо Узунов от цех КИП и А решихме да основем туристическо дружество. То се явява наследник на секциите и клубовете по туризъм в Топлоелектрическата централа.

ДТ "Овчарица" с адрес ТЕЦ "Марица изток – 2" с. Ковачево, обл. Ст. Загора направи учредителното си събрание на 20. 01. 2000 г. в ТЕЦ "Марица Изток-2". То беше учредено като сдружение с нестопанска цел за неопределен срок. Целите, които си поставихме, бяха: укрепване на духовното и физическото здраве; усъвършенстване на физическите и интелектуалните способности; обогатяване на физическите и нравствените качества на своите членове; подпомагане развитието и популяризирането на дейностите, свързани с туризма; приобщаване към духа на родолюбие, трудолюбие, приятелство и взаимопомощ; издигане престижа на хората, свързани с енергетиката чрез участие в местни и международни прояви; реализация на девиза "Спортът за един мирен свят" и др.

Утвърден бе Устав на дружеството. Избрани бяха ръководни органи:

УПРАВИТЕЛЕН СЪВЕТ в състав: Димо Узунов – председател, Георги Желязков – секретар, и Диана Тодорова. Контролна комисия с Миньо Бобчев – председател, Добрин Карушков и Бинко Грозев. По-късно на мястото на починалия Бинко Грозев бе избран Красимир Вълканов.

С решение №108 от 03. 10. 2000 год. на Окръжния съд в гр. Ст. Загора бе направена съдебната регистрация на ДТ. Поради настъпили промени в българското законодателство, с решение № 3591 от 29. 12. 2001 год. в Окръжен съд в гр. Ст. Загора се извърши нова пререгистрация.

Лицензията за извършване на спортна и туристическа дейност от Министерството на младежта и спорта е от 13. 09. 2001 г., а вписването в централния регистър на юридическите лица с нестопанска цел за осъществяване на обществено-полесна дейност става на 31. 07. 2003 г. с Удостоверение № 012 на Министерството на правосъдието.

С ново решение № 142 от 15. 01. 2004 г. на Старозагорския окръжен съд се приведе оставът на ДТ в съответствие с новите изисквания на Закона за юридическите лица.

Отличната дейност на сдружението, макар и младо според регистрацията, доведе до получаване на лиценз от Министерството на младежта и спорта за спортна туристическа дейност. Оттук започна дейността на организирани туристи от ТЕЦ – 2. Оформихме се и първият календарен план, в който едно от първите мероприятия бе до х. "Малъвица" и покоряване на едноименния връх, под-

насяне на венци и цветя на 3 март на връх Шипка. Наложено бе демократичен стил при изготвянето на календарния план. Преди началото на всяка календарна година всички членове на дружеството даваха идеи и мнения за предстоящите мероприятия и участваха в подготовката за тях.

Отначало мероприятията се организираха само през пролетта, лятото и есента, защото за зимата още не бяхме готови. После, с натрупания опит,

Желязков, а за секретар г-жа Диана Тодорова. В УС за нов член бе избрана г-жа Стефка Бонева.

Начертана бе нова програма за развитие на дружеството. Продължителността на преходите стана 7-8 часа. Числеността на членовете се увеличи при близително до 100 туристи от три области - Старозагорска, Сливенска, Ямболска и Хасковска.

Продължи процесът на изкристализирането на интересите и канализирането им в отделните

обособи походна раница и аптека, доставиха се медицинска чанта и походна носилка. Направени бяха няколко тренировки по безопасност по време на походите както през лятото, така и през зимата. Закупили се и два GPS от серията GARMIN. Те се използват активно по българските планини, както и по чуждестранните върхове, които покоряваме.

Тук се отваря и още една нова страница от дейността на дружеството - провеждане на меж-

и вр. "Качкар" 3937 м - в Турция. Посетихме Р.Сърбия и покорихме върховете "Шияк" 1565 м, "Бесна кобила" 1922 м, Високите Татри в Словакия и атакувахме върховете "Риси" 2503 м - първенецът на Полша и "Ломнишки щит" 2634 м, връх Цугшпитце 2962 м. в Германия, вр. "Китцщайхорн" 3212 м в Австрия., вр. "Велета" 3942 м в планината "Сьера Невада" Испания. Посетили сме почти 80% от европейските страни, като направихме походи

обекта" и "10-те планински първенци".

Резултатите: носители на златни значки - 6 бр., на сребърни - 25 бр., и на бронзови - 39 бр. А покорители на планинските първенци - 10 броя.

Специално внимание и благодарност дължим на притежателите на фотоапарати и видеокамери, които запечатват за бъдещето историята на дружеството. Сред тях се открояват събирателната дейност на г-н Георги Желязков, г-н Таньо Танев, г-н Милан Миланов, г-жа Диана Христова и на всички туристи..

Туристическо дружество "Овчарица" при ТЕЦ "Марица изток 2" ЕАД понастоящем има утвърдено свое лице, както в средите на Българския туристически съюз /БТС/, така и в обществеността в Радневска община и Старозагорска област.

За това спомагат и фактите: собствено знаме, собствен знак, нагледните материали, флаanelки и шапки, обвързани с енергетиката и с ТЕЦ "Марица изток 2" ЕАД. Именно и поради тази причина дейността е подпомагана безрезервно от ръководството на централата и синдикатите.

През годините сме изпращали на обучение много туристи в учебните центрове. Разполагаме с 9 добре подготвени планински водачи. По време на преходите с автобуса до началната точка в планината се четат лекции за безопасността и подготовката на раницата и др.

По територията на нашата земя се издигат 37 планини. По-голяма част от маршрутите са за зимен и летен туризъм. Маркирани са с обща дължина от около 30 000 километра. С гордост може да се отбележи, че доста от тези километри сме извървели и ние, късайки много обувки и екипировка по тези красиви места.

През изтеклия период ползвахме услугите и на колегите от Инфоцентъра на БТС. По отношение на рекламната дейност почти след всяко мероприятие ние публикуваме снимки и материали във вестниците "Марица Изток", "Бизнес поц", "Новината" и "Ехо". Излъчваме наши материали по ТВ "Стара Загора", ТВ "7 дни" и националните телевизии. Доста активно използваме и интернет пространството с нашите сайтове.

С всичко, извършено до момента, показваме, че нашата дейност е активна и разнообразна. Затова за мероприятията сме заложили и на девиза: "За всекиго по нещо".

Да се движиш в планината, е голямо удоволствие. То се придобива и натрупва от дългото обещуване с природните феномени. Планината ни учи цял живот. Човек не може да я покори по своя воля, камо ли да я победи. Той трябва да я уважава, да се подчинява на нейните немумолими закони, ако иска да вкуси нейната сладост и да оцелее.

ТЕЦ "Марица - Изток 2"
Село Ковачево

История на Дружество за туризъм „Овчарица“

планът се обогати с нови предизвикателства. Имаме вече и свои емблематични прояви, които са с национален и международен отклик като празниците "Спорт, туризъм, енергия" и "Енергокубертенци" с различни дисциплини: ориентиране, полумаратон, тенис, спортна стрелба, шах, футбол и др. с участие на състезатели от централата и от други клубове и отбори.

"Енергокубертенци" получиха писмена висока оценка и поздравления от министъра на спорта г-н Васил Иванов, председателя на БОК г-н Иван Славков, изпълнителния секретар на БТС г-н В.Удев и местната общност.

УС и КС (по-късно инспекторат) осигуряваха финансите от постъпилия членски внос и от спонсори. На практика ДТ не развива стопанска дейност и всички мероприятия са финансово обезпечени от ТЕЦ "Марица Изток-2" и в отделни случаи от фирмите "Пиримпекс", "Дичони", "Закрила", "Дусман", "Енергия", "БГ-клима", БТС и много други.

През 2004 г. за председател бе избран г-н Георги

клубове, като най-голям е интересът към пешеходния туризъм. Повечето от тях са енергетици от ТЕЦ-2, но в дружеството членуват и туристи и с други професии.

Участвахме и в мероприятията от Националния календарен план на БТС за приза "Кристален еделвайс". Първоначало останахме втори, но на следващата 2005 г. завоювахме призовото първо място. Активни бяхме и в походите по "Стълпите на Ботевата чета", "Осмомартенските походи" и други. Членове на дружеството бяха участници и в спартакиадите, и в Международните работнически игри, организирани от федерациите на енергетиците. Носители станаха на призови места и плакети за феърплей. По-голяма част от спечелените награди са изложени във фоайето на ТЕЦ-2.

С течение на времето се наблягаше на подобряване екипировката на туристите, както и на безопасността при провеждането на мероприятията. Сключиха се договори за оборудване с много от спортните магазини. Закупили се лекарства и се

дународни мероприятия. Първото такова бе организирано през 2001 г. в Гърция с покоряването на връх "Митикас" -2915 м и посещение в Света гора, по-точно славянобългарския манастир "Св. Вмчк Георги Зограф". Запознахме се с монасите и създадохме връзки за подпомагане на манастира с трудовни и техника за подобряване на техния жизнен стандарт. В следващите мероприятия затвърдихме покоряването на Балканските първенци - връх "Молдувану" 2544 м в Румъния, вр."Митикас" - 2917м в Гърция, вр."Минджур" - 2168 м в Сърбия, вр."Кораб" 2764 м в Македония и др. Важен момент от живота на дружеството бяха подготовката и провеждането на алпийската експедиция до връх "Монблан"-4810 м Поради лошите метеорологични условия и заради безопасността на хората достигнахме до 4000 м н.в. Покорили сме връх "Брайтхорн"- 4810 м от италианска и швейцарска страна; вр "Триглав"-2864 м в Словения; ; вр. "Боботов кук"-2523 м в Черна гора; вр. "Динара" – 1831 м в Хърватия,

и преходи по планините от Стария континент. Запознахме се с природните забележителности, с растителните и животинските видове в националните паркове на тези държави. Поради големия интерес за някои от международните мероприятия групата ни достигаше 156 туристи. Всичко това е свързано с голяма дисциплина и организация. В последните години ползваме и услугите на утвърдени туроператорски фирми. Станахме поклонници в много от нашите манастири и църкви, като се започне от: Рилския, Бачковския, Троянския, Преображенския, Зелинковския, Араповския, Къпиновския и много други. Дотук сме обиколили около 65 свети места. Кракът ни стъпи и на много от свещените тракийски култови комплекси като: Старосел, Белинташ, Перперикон, Татул, тракийските гробници и други.

По нашите маркирани пътеки продължаваме с нетрадиционни походи и екскурзии, много от които организирани и насочени за попълване с печатите книжките на 100-те национални туристически

120 години организиран туризъм в България

ТУРИСТИЧЕСКАТА МАРКИРОВКА

Туристическата маркировка е гаранция за сигурно и безопасно движение в планината. При липса на маркировка недостатъчно се по-сещават някои забележителни туристически обекти. Тя не цели само да покаже пътя в непознатата местност, но и да даде някои данни за маршрута — например разстоянието до избрания обект в часове и километри, къде има вода за пиене, места за отдих и почивка, лавини и каменопади. Маркировката запознава и с панорамата, с надморската височина, дава географски и исторически данни за някои по-забележителни местности. Добрата туристическа маркировка е онагледен пътеводител, който на самото място твърде много улеснява пътуващите. И колкото този пътеводител е по-конкретен и по-пълен, толкова по-добре задоволява всеотдайните интереси на туристите и пътуването е по-сигурно и по-приятно.

Туристическата маркировка придоби още по-голямо значение през последните няколко години, когато на много места в нашите планини изникнаха десетки нови хижи и заслони, станаха обекти за масово излетуване през всяко време на годината не само за нашите туристи, но и за чужденците.

Туристическото движение винаги е имало положително отношение към туристическата маркировка.

ТУРИСТИТЕ СА ПЪРВИТЕ Й СТРОИТЕЛИ.

В 1901 г. дружество «Алеко» — София, направи първата туристическа маркировка от Драгалевци до Черни връх. Тя скоро бе унищожена от недобросъвестни обитатели в планината, но началото на маркирането бе поставено. С разширяване на хижестроителството нуждата от маркировка стана още по-належаща. Туристите поставяха стрелки, показалци и табели, които сочат пътя за новите хижи. Отначало маркировката бе съвсем бедна, примитивна и несигурна. На места се извършваше с подръчни материали, маркировъчните знаци бяха нетрайни, скоро изчезваха. Туристическите дружества или отделни туристи се опитваха да маркират в трудни участъци някои билни пътеки с камъни или каменни пирамиди.

След създаването на БТС строителството на нови хижи се засили твърде много. Строяха ги ЦС на БТС, окръжните съвети на БТС, окръжните народни съвети и туристическите дружества. Много често се налагаше по един и същ път да се маркират маршрути до различни туристически обекти. Това постави пред маркировката нови, още по-сериозни задачи за разрешаване. Маркирането обаче се затрудняваше преди всичко поради липса на правилник, който да определя вида и размерите на маркировъчните знаци, реда и начина на маркиране. Затруднения създаваше и липсата на необходимите средства за маркировка.

ПРЕЗ 1958 Г. СЕ ИЗРАБОТИ И ОДОБРИ ПРАВИЛНИКЪТ ЗА МАРКИРОВКАТА.

След излизането му ЦС и окръжните съвети на БТС заделиха минимални средства за маркирането на някои от по-важните маршрути. Липсваше опит, липсваше организация, а и изработката на маркировъчните знаци (табели, показалци, колове и др.) не бе достатъчно качествена. Проучването

на маршрутите за маркиране също не винаги бе сполучливо. За премахване на тези недостатъци и подобряване работата по маркировката през 1964 г. при ЦС на БТС се създаде специална служба по маркировката. Под ръководството на опитния планинер и майстор на спорта по туризъм Петър Златев тази служба извърши огромна работа по туристическата маркировка.

През периода 1962—1966 г. Централният съвет на БТС всяка година заделяше от бюджета си по 20 000 лева за маркировка. Вниманието се насочваше преди всичко към маркирането на билните маршрути във високите планини като по-опасни и трудни за преминаване. Маркирането на маршрутите от изходните пунктове до хижите се предостави на окръжните съвети на БТС и туристическите дружества. През това време бяха маркирани по-голямата част от билните маршрути в Рила, Пирин и Средна Стара планина.

ТУРИСТИЧЕСКАТА МАРКИРОВКА ОБАЧЕ СЕ ПОСТАВИ НА СОЛИДНА ОСНОВА ЕДВА ПРЕЗ 1967 Г. С РАЗПОРЕЖДАНЕ 167 НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ОТ 23 МАЙ.

В точка 5 от разпоредбата се казва: «ЦС на БТС, Комитетът по туризма при Министерския съвет и Министерството на горите и горската промишленост да изработят до края на 1967 г. перспективен план за трайна маркировка и изграждане на съоръжения, гарантиращи безопасност на маршрутите в планините — обект на международен и вътрешен туризъм. За осъществяването на този план да предвиждат всяка година по 20 000 лева. Изграждането

на маркировката и необходимите съоръжения да се извършва от БТС».

В разпоредбата на Министерския съвет много ясно се определя предназначението на туристическата маркировка — да бъде трайна и да гарантира безопасност на маршрутите в планините. На второ място разпоредбата напомня, че маркировката не е вече мероприятие само на БТС. От нея са заинтересувани както Комитетът по туризма при Министерския съвет, така и Министерството на горите и горската промишленост. Затова те наравно с БТС са длъжни да предвиждат средства за маркировката. Изграждането обаче на туристическата маркировка и за в бъдеще ще се извършва от БТС.

• В изпълнение разпоредбата на Министерския съвет

БТС РАЗРАБОТИ ПЕРСПЕКТИВЕН ПЛАН ЗА МАРКИРАНЕ С ТРАЙНА МАРКИРОВКА НА ВСИЧКИ БИЛНИ ТУРИСТИЧЕСКИ ПЪТИЩА В РИЛА, ПИРИН, СТАРА ПЛАНИНА, РОДОПИТЕ И СРЕДНА ГОРА.

През последните две години вече е завършена билната маркировка в Рила. Маркирани са маршрутите по главното било на Стара планина от връх Ком до Котел с няколко важни отклонения. Частично са маркирани някои билни маршрути в Средна гора, Родопите и Осогово. Подходяща маркировка има и в народния парк «Витоша». В следващите 2—3 години ще започне маркировката на маршрутите по билото на Пирин, като се подмени изцяло сегашната временна маркировка.

Сега повече от 2000 км туристически маршрути по билата на нашите планини има солидна туристическа маркировка, за което са употребени повече

от 3250 железни кола и над 2250 табели и показалци. Коловете са боядисани с жълта и черна боя. Те са предимно железно-тръбни или от дековилни релси. Навсякъде железобетонните колове са заменени като неподходящи, нетрайни и неудобни за работа. На много места табелите са написани и на български и с латиница, а това улеснява чуждестранните туристи из нашите планини.

Поставени са и 20 пропагандни табла за морските и планинските ни туристически комплекси. Ще се изработят и панорамни табла за някои по-забележителни туристически обекти.

МАРКИРОВКАТА НА МНОГО ОТ ТУРИСТИЧЕСКИТЕ МАРШРУТИ Е ДЕЛО И НА ОКРЪЖНИТЕ СЪВЕТИ НА БТС, ПОДПОМОГНАТИ ОТ ЦС НА БТС.

Така окръжният съвет на БТС в Пловдив маркира маршрутите по стъпките на антон-ивановци и бригада «Г. Димитров» в Родопите; Окръжният съвет на БТС във В. Търново маркира маршрутите по стъпките на Горнооряховския партизански отряд; ОС на БТС — Враца — на Ботевата алея и други исторически обекти.

Централният съвет на БТС извърши обезопасяването и на някои пещери, като Темната дупка, Проходна и пропастта Банковица в карлуковския пещерен комплекс.

В следващите няколко години съвместно с Министерството на горите и горската промишленост ще се извърши и маркировката на всички резервати.

Най-близката задача, която сега стои пред ЦС на БТС, е довършване на маркировката по билото на Стара планина от Котел до нос Емине; на второ място, Централният съвет ще започне съвместно с окръжните съвети маркирането от хижите до билните маршрути, с което ще се създаде цялостна маркировка на туристическите маршрути в планините; на трето място, в главните изходни пунктове ще бъдат поставени табла и маршрутни скици за по-важните туристически обекти; на четвърто място, ще бъдат означени трудните отсечки в някои от маршрутите, за преминаването на които се изисква специална подготовка и съоръжения, като се посочат и обходните пътища. Освен това е необходимо в най-скоро време да се маркират туристическите маршрути през охранените зони и резерватите, да се дадат по подходящ начин котите на забележителните върхове, да бъдат построени чешми, където е необходимо (каквато е чешмата в Караиваново хорище между мина «Божура» и х. Буковец в Стара планина).

В скоро време на всички туристически маршрути в нашите планини ще бъде поставена трайна маркировка, а в изходните пунктове ще има табла и маршрутни скици. От панорамни табла, поставени на обзорни места, туристите ще се запознават с околната панорама. Нашите планини ще станат още по-достъпни и за нас, и за чужденците и движението ще стане по-безопасно и сигурно. Но и излетуващите не трябва да забравят своето основно задължение: да пазят маркировката! Тя е народно дело и общонародна собственост и опазването ѝ е дълг на всеки български гражданин, но най-много на туристите, които всекидневно се ползват от нея.

ГЕОРГИ ДАНОВ

член на Бюрото на ЦС на БТС

НА Х. "ГЕРГИНИЦА"

Долнобанските планинари отчетоха добра туристическа година

Мартенско слънце и сняг посрещнаха членовете на 113-годишното туристическо дружество "Ибър" в Долна баня в подножието на Рила. По традиция те се събраха в своята хижа "Гергиница", където проведоха общото годишно отчетно събрание на планинарското сдружение. Отново богата и разнообразна туристическа дейност отчетоха долнобанските планинари за изминалата година. Наред с традиционните си пешеходни походи, излети и преходи в любимата Рила, както и в съседните и по-далечни наши красиви планини, долнобанските туристи се похвалиха и с велосипедни прояви и екскурзии у нас и в чужбина до исторически и природни забележителности. Добри думи за работата през годината с учениците получиха учителите Румяна и Методи Благови, Таня и Огнян Филимонови, Елена и Иван Стоянови. Отново с болка председателят на долнобанското туристическо дружество инж. Йордан Съботинов сподели с членовете на планинарската организация продължаващите вече две години големи проблеми - статута на сдружението и стопан-

нисването на двете планински хижи "Венетица" и "Гергиница", които са общинска собственост. Две години продължава и писмената кореспонденция от дружеството до кмета на общината Владимир Джамбазов и общинския съвет за срещи, разговори и решения на проблемите. Засега отговор от страна на местната управа няма. Ето защо на събраниято членовете взеха нарочно решение в близките дни ръководството на долнобанските туристи да иска спешна среща и неотложно решаване на важните въпроси. Хижите имат нужда от ремонт и поддръжка, обновяване на базата и заплащане на изразходвана вода, електрически ток, охрана и т.н. И нещо много по-важно - ако тези проблеми се решат, а желанието и надеждата на всички е те да се решат в положителна посока, туристическото дружество ще има отново възможност за финансиране и помощ от БТС и най-вече да кандидатства с проекти за финансиране от програмите на Европейския съюз. Защото засега всичко това е ... невъзможно!!! Другият голям проблем

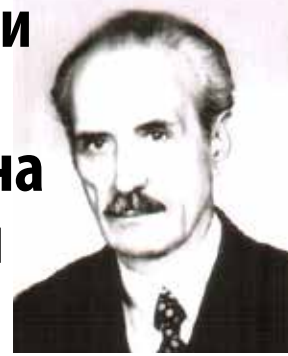

в долнобанското туристическо дружество е демографският, а именно застаряващият състав на членовете. Тревожно е, че младите - децата, учениците и младежите, са все по-малко срещани в провежданите туристически прояви. Отново бе отчетена добрата съвместна работа и проведените походи и излети с колегите от комшиятски туристически дружества "Планинар" в град Костенец. В отчета на Инспектората на дружеството Кирил Костадинов отчете 69 редовни членове за изминалата 2014 година и с близо

700 лева приход от членски внос. Почти 800 лева са направените парични дарения за дружеството от благодарствени планинари, изразходвани предимно за стопански нужди на планинските хижи. На годишния форум бе приета новата програма за сезона с туристически прояви, както и бе утвърден годишният членски внос. За работещи членове той е 15 лева, за пенсионерите - 8, и за учениците - 5 лева.

Любомир Кузев

Пловдивски турист и планинар на 100 години

Известният пловдивски планинар и дългогодишен туристически деятел Христо Проев достигна достолепната възраст -100 години!

Закърмен отрано с туристическия идеал, той още от юношеските си години се включва в туристическото движение в Пловдив и по-конкретно в район Южен, извезтен в недалечното минало като Кючук Париж.

През далечната 1936 г. Христо Проев става съосновател на първата за района туристическа секция "Еделвайс", преминала впоследствие към клон "Родопи" на БТС. При основаването

и той е избран за зам.-председател.

И днес често сред туристическите групи при различни прояви може да се види неговата висока, стройна фигура и да се чуе бодрият му глас.

Със своите спомени и напътствия Христо Проев е жив пример за поколенията след него как трябва да се следват Алековите завети.

На добър час през идното столетие, бай Христо!

Приятелите при ТД "Шипка"- Пловдив

Ломските туристи отчетоха дейността си

На 25 февруари в читалището в гр. Лом се проведе годишното отчетно събрание на туристическото дружество "Аспарухов хълм".

Отчет за изминалата година направи председателят Иван Недков. От него стана ясно, че въпреки кризата дружеството е работило добре. Благодарение на активността на неговите членове столетното дружество и досега оцелява.

Една от най-главните цели е да се привличат млади хора в редиците на дружеството. Това беше очертано в повечето от изказването, сред които на Димитър Петров, Тодорка Атанасова и др.

Председателят Иван Недков връчи поздравителен адрес и подарък на най-възрастния турист и дългогодишен дописник на дружеството Никола Лисичков по случай 91-вата му годишнина и благодари на всички, които работят за добруването на туристическото дружество.

Туристите от Лом ще участват в честването на 120 г. на БТС и организираното туристическо движение в България.

Н. Лисичков

Сраница на гръб

Или равносметката на търговицките туристи

Преди да стартираме новите туристически походи, /от началото на март до средата на декември/, нека споделим за нашите, макар и скромни, но весели и приятни туристически мероприятия през изминалата 2014 г.

Всяка година поставяме началото на нашите незабравими преживявания с празника Бабинден. С игри и заготовки изкарахме една хубава вечер на х. "Тича".

През м.февруари за 8-ми пореден път почетохме Трифон Зарезан на з-н "Лалето, който се намира на пътека-та за х. "Соколите" и х. "Младост" - гр. Търговище.

В чест на 3 и 8 март осъществихме поход до х. "Хубавец" /н/ с преход до х. "Левски" и обратно. С него сложихме началото на туристическите походи за годината.

От 18-21 април проведохме една хубава екскурзия през Хасково, Перперикон, Кърджали, Златоград /н/.

На път към "Ухловица" спряхме на т.н. "Родопска шипка", за да отдадем почит към паметта на загиналите за освобождението на Смолянския район.

След това посетихме пещерата "Ухловица", с. Могилница и втора нощулка в гр. Смолян. Обходихме прочутите и неповторими Смолянски водопади, от които останахме много очаровани. След това продължихме през Широка лъка до Ягодинската пещера, "Дяволското гърло" и нощувахме в гостоприемната х. "Триградски Скали". Последния ден преминахме през Пампорово, Бачковския манастир, Стара Загора, Търговище.

От 1-ви до 5-ти май осъществихме

отново една незабравима екскурзия през гр. Свищов, Козлодуй, гр. Лом. Минахме през новия Дунав мост, посетихме гр. Калафат. Разгледахме пещера "Магурата", Белоградчишките скали и нощувахме в х. "Леденика". Отбихме в приятното балканско градче Берковица, разгледахме градчето и музея на Дядо Вазов и продължихме към манастира "Седемте престола". Нощувахме в гр. Тетевен, за който Иван Вазов е казал: "Ако не бях видял Тетевен, щях да се чувствам чужденец за майка България".

Двете екскурзии дадохме възможност на всеки турист с книжка 100 НТО, да получи печат от минимум 20 обекта.

На 31.05 и 01.06 за 11-и път участвахме в похода "Добруджа и морето".

На 21 юни осъществихме един хубав преход /за някои от групата "екстремен"/ от х. "Дерменка" до х. "Добрилка" и много трудно слизане /без лифт/ до гр. Сопот.

На 12 и 13 юли взехме участие в организирания от ТД "Буйна кръв" гр. Разград регионален поход от гр. Завет до х. "Ахинора".

На 25 юли на път за "Сапарева баня" се отбихме и посетихме "Етрополския манастир" и красивия водопад зад манастира.

След нощулка в к-н "Верилка" на другия ден с превоз до х. "Пионерска" и оттам с лифта до х. "Резера". Оттук вече с "раница на гръб" поехме през езерата. След кратка почивка продължихме нагоре до "Камбанките". От там наляво по "Зелени рид" се отбихме и -

макар и отвисоко видяхме "Урдините езера". След това спускане до х. "Иван Вазов" и нощулка.

На следващия ден поехме към Рилския манастир. Всеки, който е минавал по тази пътека, знае колко трудно е слизането. Но при нас беше още по-лошо. След разклона за Мальовица ни заваля дъжд, който продължи повече от час. Но независимо от това групата от 19 души успешно стигна до манастира.

На 29,30,31 август проведохме поредния туристически поход. От "Боровец", "Ястребец", з-н "Ледено езеро" /н/.

На другия ден през вр. Мусала, нощувахме на х. "Грънчар". И на третия ден вече по-спокойно стигнахме до "Трещеник", където ни чакаше превозът.

На 20,21 и 22 септември - посетихме гр. Банско, където нощувахме. На следващия ден 11 души успешно изкачихме гордия връх Вихрен. Поради ограниченото ни време /3 дни/, през Добринище стигнахме до х. "Безбог" и оттам преход до "Поповото езеро" и обратно към с. Добринище.

На 29 ноември в х. "Соколите" ни гостува група туристи от Т.Д. "Трапезица 1902".

Както много други години, и през тази отпразнувахме посрещането на новата година в комплекса "Момина Крепост" с туристи от Североизточна България.

Тур. група "Курото"-Търговище Григор Христов

Тържество на пролетта, планинарския дух и приятелството

Преди години за троянското дружество "Амбарица" знаеха всички - едно от най-дейните и силни дружества в България. Ръководството му обаче постепенно го обрече на дълга и мъчителна агония и то... угасна. Но ние, туристите, останахме и създадохме през 2013 г. ТД "Амбарица-1912". То беше ентузиазъм, бяха идеи, планове, константи, приятелства...

Оттогава духът е друг, въздухът е друг, радостта от общуването с планината е друга - вече сме приятели, вече сме заедно - по пътеките към върховете и на сбирките по различни поводи празници.

За такова едно тържество - на пролетта и на радостта от срещата с приятели и колеги - искаме да ви разкажем.

Събота е. В стола на Института по планинско животновъдство и земеделие са се събрали над 120 души-туристи от ТД "Амбарица - 1912" - гр.Троян и гости, които сме поканили: от Ловеч, Враца, Плевен, Борово,

Етрополе, Златица. Залата е голяма, но можеше да се окаже тясна, ако съботата не беше

работна и това не беше попречило на приятелите от Карлово, Сопот и другаде да дойдат. Знаем,

че тях Балканът не би ги спрял. Свири ни "жива музика", защото сред туристите има и музиканти. Има и поети - поетесата Милена рецитира своя поема, възхвалява на планината, красотата, волния дух, който ни изпълва всички, когато сме някъде там, НА ВИСОКО.

Викторина, томбола, танци - това поддържахме високия градус на настроението. И да се похвалим - певицата, вряла и кипяла в купоните, беше искрено впечатлена от страстта и компетентността ни в танците. Дансингът не остана празен

ни за минута, въпреки изпитанията, на които бяхме подложени - валс, танго, салса, ламбада, рок, туист, блус, Дайчово, Граовско, Влашко...Само хип-хоп нямаше, но и да имаше, младите туристи бяха готови да ни отсрамят.

В един момент не издържа сърцето на туриста и отнякъде се появи акордеон. И нали се сещате? - "доведохме си планината" - високи буки, горди орли, непристъпни върхове, еделвайси. И тук нямаше млади и стари - всички пяхме.

Празникът беше толкова завладяващ, че още

едно сърце не издържа -сърцето на портиера, който си донесе тромпета и не особено точно, но пък с мерак, ни посвири.

Защо поисках да ви разкажа за тази вечер. Отстрани погледнато -купон като купон. Но за нас, туристите от ТД "Амбарица - 1912", гр.Троян, беше като раждане на дете - въздишка на облекчение, поемане на въздух, радост от усещането за единност, приятелство и планове за общи пътища. А какво по-хубаво от това - да живеем и да вървим заедно!

ТД "Амбарица - 1912", гр.Троян

Състезание по спортно ориентиране В ГОРИТЕ КРАЙ ШУМЕН

Близко 180 състезатели от 17 клуба в страната взеха участие в традиционното състезание по спортно ориентиране за купа "Първа пролет" в Природен парк "Шуменско плато". Домакините на проявата -ТД "Мадарски конник" бяха подготвили много добри маршрути в горите край Шумен, но понорите на терена създадоха известни трудности на състезателите. В нощния старт победители станаха на маршрута на 1800 метра със седем контролни точки Марин Вичев от клуб "Вариант пет" в Търговище, на 3500 метра с десет контролни точки Стоян Николов от "Мадарски конник" в Шумен и на 4600 метра с 13 точки - Милен Драгоев от "Диана" Ямбол.

Участниците в дневните стартове бяха много и в различни възрастови групи. Многобройна беше и групата на най-малките деца, които полчиха

първите си уроци в този спорт. Усилията им бяха възнаградени от домакините с шоколади и други лакомства.

Комплексното класиране оглавиха представителите на клуба по спортно ориентиране "Вариант пет" от Търговище, които завоюваха и купата "Първа пролет". След тях се наредиха състезателите на клубовете "Академик" Варна и "Абриту" от Разград.

Треньорката на клуба "Вариант пет" Петранка Ангелова заяви за "Ехо": Състезанието беше много силно, доволна съм от нашите състезатели, които се представиха отлично и спечихме купата. Макар, че беше малко кално, добре се справихме.Клубът ни е на 20 години и като съседни винаги участваме в стартовете на "Шуменското плато".

Текст и снимка
Георги НИКОВ

БЪЛГАРСКА ФЕДЕРАЦИЯ НА ТУРИСТИТЕ ВЕТЕРАНИ

На хижа "Алеко" Българската федерация на туристите ветерани отчете работата си през изминалата 2014 г.

Председателят на сдружението Момка Спасова отчете, че федерацията наброява 3434 души, обединени в 62 клуба от цялата страна. С чувство на задоволство тя подчерта, че през годината са приети в сдружението и 3 нови клуба от Троян, Попово и с. Трудовец.

"Прави впечатление повишеният интерес на ръководствата на клубовете да организират и проведат срещи на тяхна територия и по този начин да запознаят колегите си от другите клубове със забележителностите и красотите на техния град и региона", каза в отчета си председателят на сдружението.

Отчетено беше, че през годината са проведени 6 срещи на национално ниво и 35 регионални срещи. Осъществени са 290 многодневни похода с 3931 участници, 1483 излета със 17 227 участници и 263 екскурзии с 6670 участници. Федерацията е развивала и богата културна дейност. Проведени са общо 852 прояви с 22 285 участници: участвали са в национални мероприятия, регионални срещи, юбилейни тържества като 45 г. на КТВ "Осо-

гово" - в Кюстендил, 40 г. на КТВ "Чудните скали" в Айтос, 40 г. на КТВ "Сърнена гора" в Стара Загора и др.

За 2014 г. БФТВ е направила 327 абонамента за съюзния вестник "Ехо", като най-много са в Югоизточен регион (КТВ в гр. Айтос, - 32 бр., КТВ в гр. Ямбол и КТВ м гр. Стара Загора по 25 абонати). Членовете на федерацията активно са участвали в националните движения, организирани от БТС. Сред тях през 2014 г. има 2 носители на златна значка "Опознай България 100 НТО" за 2014 г., на сребърна - 48, и на бронзова - 77. В актива на федерацията през годината са и 103 проведени бригади с 1784 души, както и маркирани 125 км туристически пътеки. Все още голяма трудност за ръководството на федерацията и клубовете по места е липсата на финансови средства, както и липсата на помещения, които са за

спянки в дейността на федерацията.

Въпреки трудностите през 2014 г. се наблюдава по-голяма активност на клубовете, в сравнение с предходните години, за което говорят и цифрите в отчета. През изминалата година БФТВ стартира с проект "Предай на поколенията знания и обич за Родината и родния край" "София - дървна и млада", който минава през два етапа. Целта на проекта е да се създаде интерес у децата към туризма. Така туристите ветерани палат искрата на любовта към природата сред децата.

Туристите ветерани активно се включват в организирани мероприятия и се стремят да постигнат целите и задачите в Устава на БФТВ за осъществяване на социалната политика в областта на отхода, укрепване на здравето и емоционалното обогатяване на членовете.

Едно туристическо семейство или

Как любовта към планината и туризма се предава от поколение на поколение

Минчо Събев е известен в театралните и киносредите в България. Освен че е театрален режисьор с постановки в повечето български театри, той е носител на национални награди за режисура. Негови постановки са имали удоволствието да гледат десетки почитатели на българския театър в различни градове в страната. Габровската публика се е наслаждавала на пиесите на Иван Радоев, великотърновската е имала възможността да гледа постановки на Шекспир, Едуард Олби, "Мандрагора" на Макиавели и др. под неговата режисура. Режисирал е и много спектакли на детски пиеси, множество радиопостановки в националното радио. Работил е с един от най-големите наши актьори като Славка Славова, Таня Масалитинова, Георги Черкелов и др. В момента е преподавател в НАТФИЗ – актьорско майсторство.

Тук обаче ще стане въпрос не за неговите постижения в областта на театъра, а за неговото семейство и любовта към природата и туризма, която се предава от поколение на поколение.

Тръпката по туризма тръгва от Карлово

Разговорът тръгва съвсем спонтанно, непринудено и не-режисирано.

"Моят баща Мойсей Събев е карловец, роден е през 1904 г. Истински турист. След като се премества да живее в София, веднага става член на ТД "Алеко" и участва във всички конгреси на БТС. По-късно отива служебно на работа във Видин, където става активен член на видинското туристическо дружество "Бонония". Избран е за негов секретар и като такъв е делегат на всички конгреси. През 1936 г отново се връща в София и до 1944 г. последователно е секретар на Стопанския комитет и председател на Контролната комисия. Активно участва в работата на ТД "Алеко" и в построяването на хижа-та. Голям приятел е с Хелмут Брокс, а алековци строят и самата хижа на Брокс, която днес се казва "Острица" към Пернишкия клон на Витоша. Баща ми беше толкова активен турист, че успява да запали и майка ми дотам, че, бременна в 6-ия месец с мен, се качва на Бъндерица. Тогава не е било като сега- всички са се качвали от Разлог пеша", така започва представянето на своето туристическо семейство.

Като активен член на БТС баща му се сближава много с председателя на Съюза по това време д-р Божко Ковачевски. Приятелството им преминава и в роднинство, когато д-р Ковачевски му става кум, а сватбата се състои в Чамкория през 1941 г. Когато БТС прави първото радиопредаване от Черни връх едни от най- ак-

тивните участници са неговият баща Мойсей Събев, известният артист Аспарух Темелков, певецът Павел Елмазов, Михаил Люцканов, Георги Клисаров и др.

"И аз като карловец още в детските си години имах възможност да гледам величествения Балкан, да се наслаждавам на красотата на водопада. Всички карловски деца постоянно бяхме по живописния баир с белите скали и покрай реката с невероятния пролом, който прави още от х."В. Левски". Минават се около 30 мостчета – много красиво и доста стръмно изкачване. От дете попивах тази красота и тя остана у съзнанието ми и до ден-днешен", споделя Минчо Събев.

Още като ученик и той влиза в местното туристическо дружество и участва в строителството на карловската хижа "Юмрук чал", която след това изгаря, а по-късно отново я възобновяват. В Карлово по това време учител е Хелмут Брокс. Той идва от Русе, където създава първото туристическо дружество. Карлово е следващото място, в което Брокс създава юношеско туристическо дружество, а по-късно то прераства в туристически съюз. За Хелмут Брокс Минчо Събев казва, че е първият човек, който го е запалил по туризма, освен баща му, разбира се. Другият, който е оказал изключително

влияние върху него, е Христо Фъргов – братовчед на Левски, един от забележителните деятели на туризма и автор на много туристически стихотворения.

"Христо Фъргов е един невяротен Дон Кихот, той е моят духовен баща. Цялата си любов към България и литературата имам от него, той ме запали", с умиление си спомня за онези години Минчо Събев. С голяма любов той разказва как още след като се ражда, баща му прави специална раничка за него. В семейния архив пазят една негова снимка, на която е на Черни връх, а е едва 6-месечен бебе. През 1947 година, когато е петгодишен, вече има членска книжка и редовно му плащат членски внос с марки. Баща му го води по всички възможни излети. Така от малък попада в тази среда и познава повечето активни туристически деятели. Александър Белковски, Георги Клисаров, писателят Димитър Пантеелев много му се радват като детето на Мойсей и засилват още повече интереса му към планината. В ученическите години вече е изкачил и 7-те планински първенци.

За себе си разказва още, че е запален скиор, който много обича и кънките. "На ските се качих за първи път през 1947/48 г., когато нямаше лифтове, ските бяха дървени, а пързалянето беше с много катерене и малко спускане.

Баща ми беше един от първите кънкьори в София и запали и мен. Тогава карахме кънки на мястото на "Индиго", където нямаше стадион, а само едно футболно игрище – "Юнак". През зимата се пързалихме на него", връща лентата назад сегашният режисьор.

По време на работата му в Националното радио като секцията за туризъм към Комитета за телевизия и радио организира много инициативи. "Целта ми беше да запали повече хора за туризма и проведох два курса за инструктори за туризма. Направихме много екскурзии из България, вкарахме в туризма хора, които нямашаха понятие от това. Осъществихме много преходи по Пирин, много екскурзионни летувания".

След това разговорът се пренася към неговите деца, за които говори с много голяма любов.

Деца поемат туристическата щафета

"Големият ми син Десислав /роден през 1968 г./ учеше френска филология. Паралелно със следването си завърши и курс за планински спасители и известно време работеше като планински спасител на Витоша. След като завърши образованието си, специализира социална антропология в Букурещ. В Института спечели първа награда и му предложиха да го изпратят във френскоезична държава да пише докторат. Той избра Канада, където защити докторантура и бързо стана професор и специалист по елените и еленовъдството. Обикаля всички северни страни и народи. Когато го питат какво е завършил, на шега отговаря, че е завършил пързалане на ски", разказва за него гордият баща. В момента

Десислав работи в правителството на Канада, където заема доста висок пост и отговаря за северните народности в страната. Като изключителен скиор, естествено предава своята любов и на дъщеря си, която сега е на 7 г.

"Малкият ми син Виктор /роден през 1977 г./ получи първото си удостоверение за младши инструктор по туризъм, още когато беше 10-годишен. По време на един от моите курсове го взех със себе си. Заедно с възрастните пристъпа на всички занятия и накрая получи удостоверение за младши инструктор по туризъм", споделя още Минчо Събев. По думите му Виктор е най-високият връх в туризма в семейството. Докато всички останали са любители туристи, той завършва ски-алпинизъм при Кънчо Долапчиев в НСА и професионално се занимава с това. След завършването си известно време работи в Банско. След това заминава за САЩ, където две години работи в Олимпийски център "Вейл" в Колорадо. За голяма изумление на родителите си оттам се премества в Нова Зеландия. Навсякъде работи като инструктор по ски. Две години живее и работи и в Австрия, а от три години е ски-инструктор в курорта "Вербие", във френската част на Швейцария. Приятелката му също работи там като организатор по туризма.

За синовете си разказва още, че откакто са завършили гимназия не му са търсили пари. Още докато учи Десислав, работи като стюарт. Оттогава обича да пътува, а от малък го привлича на картата Северният полюс. По-късно успява да осъществи мечтата си и стига почти до полюса, ходи в Аляска. Докато големият обикаля по често екзотични места, по думите му, малкият е по-практичен – кара ски и учи другите в скъпи курорти в Швейцария, основните туристи, в които са руснаци. Налага му се да говори руски, макар че е от поколението, което не знае езика.

Големият обаче е почти полиглот. Още като дете учи немски, след това завършва френска гимназия и филология, и английски. Като студент записва да учи и холандски, а в Румъния научава румънски. В Мурманск, където работи 6 години, усвоява и руския. Виктор е един от участниците в групата на Иван Кожухаров, която изкачва вр. Монблан. Много хора могат да разкажат за тази експедиция, смята неговият баща. По думите му, Виктор е и страхотен фотограф, като се е метнал на дядо си, който документирал всички туристически събития и има много негови албуми, естествено черно-бели. Снимките на дядо му са публикувани в сп. "Турист" и представляват голяма ценност не само за семейството, а за туризма в България.

На 20 км от Банско и на 17 км от Разлог, в полите на Рила, на 1050 м.н.в. е разположено малкото планинско село Добърско. Къщите са построени на хълмовете и му придават особен колорит. Старинното селище таи дълбоки тайни и легенди, разказвани от поколение на поколение. Според една от тях селището е създадено от Самуилови войници. След битката на българския цар Самуил при с. Ключ през 2014 г. ослепените му войници тръгнали към Рилския манастир, за да търсят подслон. Не могли обаче да стигнат до манастира, тъй като по пътя ги застигнала зимата. Заселили се в Добърско, където намерили облекчение на своите болки край минералния извор в двора на църквата "Св. Теодор Тирон и Теодор Стратилат".

Днес старата църква е един от най-добре запазените паметници на културата в Добърско. Макар и със скромни размери, /широка 7 метра и висока 5 метра/, църквата има неоченима духовна стойност. Тя е изградена с камък и хоросан през 1614 г. от будни и заможни добърчани, след което е богато изрисувана. Вкопана наполовина в земята, без камбанария и купол, с малки прозорчета, църквата повече прилича на малка непристъпна крепост, която създавателите ѝ са компенсирали с богата вътрешна украса и великолепието. Макар да е строена съобразно тогавашното османско законодателство, майсторите дръзко са издълбали два кръста на нейната фасада, както и свастика в един от каменните блокове.

Този символ на слънцето и благоденствието, с древен ирански произход, според учените е дошъл тук с първите войнишки семейства - верните до смърт на българската държава прабългари, заселени на границата с Византия.

Уникалните стенописи на храма и автентичната архитектура приличават на църквата "Св. св. Теодор Тирон и Теодор Стратилат" към най-ценните образци на българското изкуство. На един от стенописите е изобразена

№ 2- Добърско: Църквата "Св. св. Теодор Тирон и Теодор Стратилат"

сцената "Преображение Господне", на която Исус Христос отлита с нещо, което по форма наподобява съвременна космическа ракета. Според писанията на швейцареца Ерих фон Деникен мнозина привърженици у нас на хипотезата за посещения на извънземни жители са склонни да ги приемат за чиста истина. Нещо повече - те дори различават в тази фреска струите на реактивните двигатели. Подобни изображения на "ракети" има и в още няколко български църкви

от тази епоха

Интересно е да се отбележи, че почти всички надписи по фреските са на български език, въпреки че по това време в църковните институции официален език е гръцкият.

Вътрешното разпределение на църквата също е необичайно. Вместо еднокорабна базилика строителите са изградили сложна трикорабна, която е характерна за Първото българско царство /9-и – 11-и век/. Това дава основание да се смята, че през 17-и век строителите

най-вероятно са възстановили църква, построена на същото място през епохата на цар Борис Първи, цар Симеон Велики или цар Самуил, когато този край трайно е бил в пределите на България. Макар че през 19-и век църквата е била превърната в хамама /баня/, 460-те изображения са се запазили учудващо добре. Много от фреските са свидетелства за патриотичните чувства и настроения на техните создатели. Изобразен е дори Свети Георги Нови Софийски, загинал за вя-

рата само няколко десетилетия преди това. Правилно впечатление още че войниците в редица сцени са със западно въоръжение - алебарди, шлемове, а корабите са венециански галери - очевидно отглас от прочутата морска битка през 1571 г. при Лепанто, където три четвърти от екипажите и бойците на венецианския флот са православни българи, гърци и сърби. Един от стенописите изобразява ктиторите на храма Хасия, Богдан и Спас, както и неговите строите-

ли Станко, Смилен и Спас. По стените са изобразени и редица католически светци, между които римският папа Силвестър, а свети Кирил Александрийски е заменен със създавателя на старобългарската азбука - свети Кирил Философ.

Църквата "Св. св. Теодор Тирон и Теодор Стратилат" е сред културните паметници под егидата на ЮНЕСКО. Тя е включена в списъка на 100 национални туристически обекта на България под № 2 и е отворена за посещения.

Национално движение

Колекционирай
100 марки и спечели
„Дачия Сандеро“!

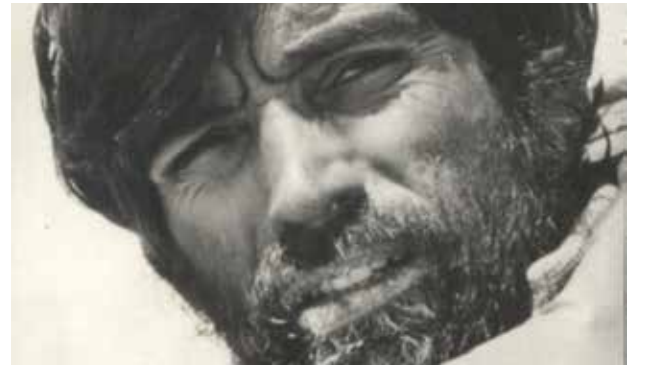
„Опознай
България -
100 НТО,“

Събери 100 печата
и спечели
„Дачия Логан“!

ТОМБОЛА 2015

ХРИСТО ПРОДАНОВ - МЕЖДУ ДВЕ ДАТИ

На 20 април 1984 г. в 18.15 часа един българин – инж. Христо Проданов, развя родния трибагреник на най-високата точка на планетата (8848 м) "Не аз, а България ще стъпи на Еверест" – бе споделил Христо, преди да тръгне далече на изток. Закани се и изпълни тази своя закана. А ето как стана това?

На 24 февруари тази година Христо трябваше да навърши 72 години. На тази дата той щеше да събере своите приятели. Те щяха да му поднесат много подаръци и да му пожелаят нови върхове, защото той често казваше: "Завиждам на хората, на които им престоят нови върхове". Героят на България, първият българин, стъпил на Покрива на света, не навърши своите 72 години, защото съдбата бе решила друго. Остави го само на 41 години. Отне ни го в най-звездния миг – мига, в който българският алпинизъм постигна на-големия успех в цялата си история. България бе стъпила на първия връх на планетата – Еверест, на 8848 метра!

И ТОЗИ БЪЛГАРИН БЕ САМИЯТ ХРИСТО...

Помните ли 20 април 1984 година? Чрез радиото, телевизията, вестниците – наши и чужди, Христо бе влязъл във всеки български дом. "Обади ли се?", "Слиза ли?", "Къде е?!" Въпроси, въпроси,

които – уви, оставаха без отговор. Мъчително и трудно минаваха минутите и часовете. Един българин изживяваше по най-достоеен начин последните минути от своя живот, и то там – високо горе, в границите на 8500 метра – в "зоната на смъртта". Всички тръгнаха в тъмната нощ и свирепата буря на помощ. Не го откриха. Той се срасна със своя си връх, за да остане ВРЪХ не само в българския алпинизъм, но и в българската история.

Христо го няма! Колко трудно ни е да осмислим този факт. Трудно и непосилно. На 24 февруари заедно с него трябваше да направим равносметка на извървения път, така както правят всички, достигнали зряла възраст. Правим тази равносметка, но, уви, сами – без него.

Роден и израснал в подножието на Балкана – в Карлово, Христо така се пристрасти към алпинизма, че той

СТАНА СМИСЪЛ И СЪДЪРЖАНИЕ НА НЕГОВИЯ ЖИВО

В Рила, Пирин, Стара планина той катереше с еднаква страст. Търсеше най-трудните и красиви алпийски маршрути. Сам прокара над 30 нови маршрута към върховете, и то от най-висока категория на трудност.

С изявите си в Кавказ и Алпите той накара и

най-строгите съдници да заговорят с уважение за българския алпинизъм. Ушба, Шхелда, Гранд Жорас, Мателхорн и Пти Дрю са върховете, пред които се прекланят всички алпинисти, а за Христо те просто бяха етап от подготовката му към най-високите върхове на света. Каква завидна спортна кариера!? Каква колекция от върхове!? Първи българин на осемхиляден връх (Лхоце – 30

април 1981 г.), първи българин на първия връх на планетата (Еверест – 20 април 1984 г.).

В Хиндукуш, Памир и Хималаите Христо показа истинските си възможности. За кратко време премина по няколко пъти всичките седемхилядници на Памир – 5 пъти на вр. "Ленин" (днес "Авицена"), четири пъти на вр. "Корженевск" и 2 пъти на вр. "Комунизъм" (днес Исмаил Салами) и 1 път на

вр. Ношак в Афганистан. Събра в актива си 12 изкачвания на върхове над 7-те хиляди метра и по този показател

ВСЕ ОЩЕ Е НЕНАДМИНАТ ОТ НИТО ЕДИН БЪЛГАРСКИ АЛПИНИСТ

Въпреки че вече 31 години го няма. Ако Христо бе доживял своя 72-ри рожден ден, той щеше да празнува и пълната колекция на всичките 14 осемхилядника на нашата планета, това което вече са направили 34 алпинисти. Навярно щеше да е събрал и втората по важност колекция от 7-те континентални първенци. Да, щеше...

... И въпреки това 15 години по-късно, в края на 1999 г., когато календарно завърши ХХ век, всички спортни федерации направиха допитване до своите спортисти, треньори, деятели, ветерани и почитатели за определяне на футболиста, волейболиста, баскетболиста и т.н. на ХХ век. Такова допитване направи федерацията на българските алпийски клубове (ФБАК).

В анкетата "Българският алпинист на столетието" Христо Проданов, посочен 90 пъти на първо място, събра общо 1335 точки и напълно заслужено с голяма преднина бе обявен за "АЛПИНИСТ НА СТОЛЕТИЕТО". И още едно заслужено при-

знание за Христо идва на 14 януари 2010 г., когато при допитването на БНТ към телевизионните си зрители за спортното събитие на ХХ век с 19.96%

ПЪРВОТО МЯСТО ЗАЕМА ИЗКАЧВАНЕТО МУ НА ВРЪХ ЕВЕРЕСТ (20 април 1984 г.),

оставяйки зад себе си класирането на националния ни отбор по футбол на IV място от световното първенство в САЩ – 1994 г. с 16.85%

и световния рекорд на Стефка Костадинова на висок скок, поставен на 30 август 1987 г. в Рим (209 см.) с 14.36%.

Опитвам се да си го представя 72-годишен. Колкото и да се мъча, в съзнанието ми винаги

обаче излиза онзи Христо – винаги усмихнат, забързан, прилично спортно облечен и с поглед, зареян някъде във висините. Така го помня и сега и не желая да си го представям с леко побелели коси, със забавена походка и може би леко прегърбил тънкото си и леко слабовато тяло. В съзнанието ми е все още онзи Христо, когото изпратихме към първия връх на планетата – пълнен с ентузиазъм, с много енергия и планове, отправени към нови върхове, защото неговото верую бе: "Завиждам на хората, на които предстоят нови върхове".

Доц. Сандю Бешев

ЗЛАТНОТО МОМЧЕ НА БЪЛГАРИЯ ЗАВЪРШИ СЕЗОНА НА ВЪРХА НА СВЕТОВНАТА РАНГЛИСТА ПО СКИ ОРИЕНТИРАНЕ

СТАНИМИР БЕЛОМЪЖЕВ НА СЕКУНДИ ОТ СВЕТОВНИТЕ ТИТЛИ В НОРВЕГИЯ

След пълния комплект медали от европейското първенство по ски ориентирание в Швейцария, Станимир Беломъжев спечели на два пъти сребро в стартовете на световното първенство в Норвегия. Само четири секунди не му достигнаха да стане световен шампион в спринта, след като паднал състезател в началото на трасето го забави с около 10 секунди.

Така титлата стана достояние на Андрей Ламов от Русия, а бронзовото отличие спечели Ерик Рост от Швеция. Това е първият индивидуален медал за България от световно първенство по ски ориентирание при мъжете. Припомняме, че при жените Пепа Милушева спечели златен медал през 1994 година на дългата дистанция във Вал ди Нон, Италия.

В дългата дистанция в Норвегия Станимир се класира седми, но в средната дистанция с масов старт направи чудесно бягане и отново спечели сребърен медал, изоставяйки

Антония Григорова и Станимир Беломъжев спечелиха наградата на пресклуб "БЪЛГАРИЯ" за отбор на месеца

Българската смесена спринтова щафета по ски ориентирание зае първо място в класацията на пресклуб "България" за месец януари.

Това е признание за отличното представяне на най-талантливите ни ски ориентировачи на европейското първенство по ски ориентирание, проведено през януари в Швейцария, на което те спечелиха сребърните медали. От участвалите в анкетата 27 спортни журналисти, за тях са гласували 16 души.

Наградата на пресклуба им бе връчена на проведената на 10 март пресконференция за успехите на българското ски ориентирание през този сезон

Ирка Нановска

само на 13 секунди от Стафан Тунис (Финландия). Трети остана световният шампион на дълга дистанция Ларс Мохолдт (Норвегия).

Станимир Беломъжев направи и запомнящо се представяне в старт от световното първенство по ски бягане като спечели квалификацията на 10 км свободен стил във Фалун, Швеция.

За последно през сезона Станимир взе участие във военния световен ски шампионат в Боден, Швеция, където спечели бронзов медал в ски ориентирание. Неговите съотборници от ски бягането – Веселин Цинзов и Краси Анев – биатлон също спечелиха бронзови медали в своите дисциплини.

Индивидуалните постижения на Беломъжев през сезона му дадоха най-голям сбор от точки за световната ранглиста и сега името на българина ще бъде на първо място до началото на новия сезон през месец ноември.

Константин КОЙНОВ

Николай насаме с ледения гигант - Винсон

За някои Земята е малка...

"СЕВЪН СЪМИТСЪМИТЪР" – ЕДНА ОТ НАЙ-ПРЕСТИЖНИТЕ КОЛЕКЦИИ

Три са колекциите, към които се стремят най-известните алпинисти, полярници и пътешественици в света. Колекцията на 14-те осемхилядника, която е приоритет главно на алпинистите и вече се притежава от 30-ина алпинисти. На пръстите на едната ръка пък са хората, които са успели да стъпят на трите най-труднодостъпни точки на планетата – Северния и Южния полюс, както и на Еверест, когото мнозина сполучливо наричат "Третият полюс". Много повече са тези, които са събрали третата колекция – "Северен съмитс съмитър" (Покорител на 7-те континентални първенци", или "Колекцията на богаташите".

Историята на тази надпревара е твърде интересна и вълнуваща, защото се води в продължение на много години и преминава през различни етапи. Тя е интересна и за нас – българите, защото в нея са вплетени и имената на двама наши алпинисти, които вече са на "финалната права", тъй като им остават само по един връх.

Когато на 24 май 1956 година 35-годишният швейцарски алпинист Адолф Райс заедно с още 3-ма свои сънародници осъществява второто изкачване на Еверест (8848 м), Райс отправя поглед в далечината. Опиянен от големия успех, той заявява намерението си да изкачи най-високите върхове на континенталните първенци. Идеята му бе колкото зашеметяваща, толкова и предизвикателна. По това време колекцията изглеждаше така: Еверест (8848 м) за Азия, Аконкагуа (6962 м) за Южна и Северна Америка, Килиманджаро (5895 м) за Африка и Монблан (4807 м) за Европа. Първенецът за безлюдния леден континент Антарктида – Винсън, с височина по това време 5140 м не бе включен в числото на колекцията. Извън колекцията бе и непревзятият първенец на Австралия – Косцюшко (2230 м). На Райс му бе необходимо малко време и той успя.

МУЛТИМИЛИОНЕРИ НА СЦЕНАТА НА ПРЕСТИЖНАТА КОЛЕКЦИЯ

Междувременно специалистите "преместиха" границата на Европа малко по на изток и вече не Монблан, а Кавказкият първенец Елбрус (5642 м) бе обявен за първенец на Стария континент. Вече към колек-

цията бе включен и връх Винсън с променена височина (4892 м), а Северна Америка се отделя от Южна Америка с най-висок връх Маккинли (6194 м). По това време на "сцената" на тази престижна колекция излизат двама мултимилionери – американецът Ричард (Дик) Бас, собственик на каменовъгленни мини, и англичанинът Франк Уелс, притежател на филмова компания. Хвърляйки много пари, само за една година (1983 г.) те буквално прегазват Аконкагуа (януари), Маккинли (юли), Килиманджаро и Елбрус (септември), Винсън (ноември) и Косцюшко (декември). Съдбата се решава на Еверест. След два опита Уелс достига само до 7896 м и се прости с мечтата си, а на 30 април 1985 г. Бас успява. С това той става носител на два рекорда – пръв събра тази трудна колекция и стана най-възрастният покорител на Еверест (55-годишен). Както вече е известно, този рекорд многократно бе повдиган, за да стигне до 80-годишния японец Юичиро (Юта) Миури. Ричард Бас не бе съвсем доволен, защото бе обявен за носител на короната на "малката серия", тъй като бе изкачил Австралийският първенец Косцюшко. В процеса на неговите изкачвания географите присъединиха към континента Австралия, Нова Зеландия и Нова Гвинея под общото име "Австралия и Океания". При това положение не Косцюшко, а Карстенс Пирамид (5029 м), впоследствие коригиран на 4884 м оформи окончателно колекцията, която специалистите нарекоха "голямата серия".

В битката вече се бяха включили и няколко от най-силните алпинисти, които започнаха надпреварата за "голямата серия". Меснер вече

си бе "разчистил" сметките с 14-те осемхилядника и побърза и тук да спечели лидерското място. На 13 декември 1986 г. отиде на ледения Винсън. Даде много пари (а той има достатъчно). Изкачи го, но бе разочарован, защото на 5 август 1986 г. почти незабелязано надпреварата бе спечелена от значително по-неизвестния канадец Пат Мъроу. В голямата битка много успешно се бе включил и японският пътешественик и алпинист Наоми Уемура. Той обаче събра само 6 върха, защото когато реши да повтори изкачването на връх Маккинли при зимни условия, изчезна съвсем близо до базовия си лагер. Силите не му достигнаха да се пребори докрай с ураганните ветрове. На Уемура му остана само това, че на 5 от 6-те изкачени върха е бил съвсем сам, което бе неговото хоби както в алпинизма, така и в пътешествията.

Впечатляващо е и постижението на германеца Герхард Шмарц, който не само събра колекцията на 57 години, но прибави към нея и най-високите върхове на 7-те най-големи острова, при това на всичките 7 островни върха бе сам.

И ДАМИТЕ СЕ ВКЛЮЧВАТ В НАДПРЕВАРАТА

Доста по-късно в голямата битка се включват и дамите, като съвсем очаквано "дамската надпревара" се печели от японката Юнко Табей (8 септември 1992 г.) С това си постижение тя се нарежда на 15-о място сред мъжката класация. Ето и последователността на изкачените ѝ върхове: Еверест – 1975 г., първата жена на световния първенец. Следват Монблан, Килиманджаро, Аконкагуа, Маккинли, Елбрус (за да е по-сигурна Юнко изкачва и двата алтернативни първенца на Европа), Винсън и накрая Карстенс Пирамид. Нека споменем още две дами, защото само 4 месеца след Юнко колекцията събира и францужойката Кристина Жанен (25 декември 1992 г.) под № 20. Две години по-късно 26-а по ред при мъжете се нарежда и американката Доли Лефевър – 11 март 1994 г.

В периода, откакто започва тази колекция, непрекъснато се сменят и върховете. Появиха се и определенията "малка серия" и "голяма серия". Тогава се намеси и Комисията по височинен алпинизъм към UIAA и на свое заседание прие, че носители на тази колекция могат да бъдат всички, които са изкачили петте

неоспорими върха: Еверест, Аконкагуа, Маккинли, Килиманджаро и Винсън. Косцюшко се изключваше от възможността поради много малката си височина, а за Монблан и Елбрус се допускаше алтернативно изкачване. Въпреки това за по-голяма сигурност алпинистите изкачваха и двата върха.

Въпросите за колекцията на 7-те континентални първенци, наречена от мнозина "Колекцията на богаташите" неколкратно бе тема и на Годишника на Американския алпийски клуб (The American Alpine Journal), който се смята за най-реномираното алпийско издание в света и в него са публикувани всички най-значими постижения по планините на света. Правейки анализ на постиженията в тази насока, Годишникът съобщава, че най-продължително време колекцията е събирана от германеца Герхард Шмац – 20 години и 18 месеца. Само за 7 месеца и 11 дни – от 10 май до 21 декември

1990 г. колекцията събират Роб Хол и Гери Бол от Нова Зеландия, а сънародникът им Робърт Андерсън пък изкачва всичките 7 върха соло и без да е получил нито долар спонсорство. Към настоящия момент общо 348 души са носители на тази много престижна колекция и те са представители на 53 държави. От тях 51 са жени. Най-млад е Джордан Ромеро (15 г. и 165 дни) от САЩ, а най-възрастен е канадецът Вернер Бергер (76 г. и 129 дни).

ДВАМА БЪЛГАРИ НА ФИНАЛНАТА ПРАВА

Към настоящия момент двама българи имат по 6 изкачени върха, като и шестте покриват изискванията за голямата серия.

Николай Петков започва с Елбрус (26 август 1980 г., като след това се изкачва на върха още два пъти – 1983 г. и 1987 г. Следват Еверест – 9.V.1984 г. и 20.V.2004 г., Аконкагуа – 28.XII.1987 г. и 8.I.1988 г., Маккинли – 27.VI.1988 г., Килиманджаро – 21.IX.1991 г., и Карстенс Пирамид – 1992 г. Остава му първенецът на ледения континент Винсън.

Атанас Скатов навлезе в надпреварата с гръм и трясък: Килиманджаро – 10.I.2013 г., Елбрус – 6.VII.2013 г., Аконкагуа – 4.I.2014 г., Еверест – 24.V.2014 г. Пунчак Джая (Карстенс Пирамид) – 19.XI.2014 г. и Винсън – 22.XII.2014 г. В края на май Атанас тръгва към последния си връх – Маккинли. Ако успее, за което искрено му желаем успех, той ще стане първият българин с тази толкова престижна колекция. Николай Петков не е обявил кога ще направи своя опит, за който бе готов доста отдавна, но финансови проблеми не му позволиха да запише и България в този списък някъде около № 15 – преди или след Юнко Табей.

Освен двамата с най-големи шансове за събиране на колекцията има и Боян Петров, на когото му липсват три важни и трудни върха – Еверест, Карстенс Пирамид и Винсън. Първият като техническа и физическа трудност, а вторият и третият като финансови възможности. Четири върха има и Борислав Димитров, на когото остават същите три върха, както и на Боян, но шансовете на Борислав значително са намалели най-вече защото той вече няма и тази нагласа, а часовникът отброява минутите и часовете неумолимо.

Доц. Сандю Бешев
Д-р Красимир Джалдети

Хижите на БТС по Европейските туристически маршрути

Е-3 - х. Свищи плаз

В този участък и подходите към него са разположени 10 туристически бази, като 8 от тях се стопанисват от БТС. Той обхваща два дяла на Средна Стара планина: Златишко-Тетевенска и Троянска планина.

Златишко-Тетевенската планина е вторият дял по средна надморска височина и брой върхове над 2000 м / 7 бр. / , а неговият първенец - връх Вежен / 2198 м.н.в. / е седмият сред първенците на Балкана.

От Златишкия проход / 1365 м.н.в. / маршрутът бързо набира височина, следвайки профила на главното било при средна надморска височина около 2000 м. Той преминава през или покрай няколко двухиландника, пресича превали с маркирани отклонения за хижите Паскал, Момина поляна и Бенковски, траверсира силно стесненото скалисто било между върховете Братаница и Пъпа/сполучливо наричано Старопланинското конче/ и през връх Вежен слиза на седл. Каменната порта, през която преминава маркираната пътека гр. Клисура-х.Вежен. От портата в източна посока се пресичат няколко превала, до които излизат маркирани пътеки от гр. Клисура и село Розино, траверсира се каменният купол на вр. Юмрука и се достига седл. Железни врата, където е кокетната хижа Ехо, разположена между върховете Юмрука и Кавладан.

По-нататък пътеката слиза на превал / с маркирано отклонение за с. Рибарица на север /, от който продължава в Троянска планина, достига възловото връхче Ушите / 1638 м.н.в., има маркирано отклонение за х. Васильов, с отбивка на х. Хайдушка песен / и през силно стесненото и изострено било, наречено Трионите, достига х. Козя стена. След хижата в източна посока Е-3 преминава през отклоненията от билото за х. Хайдушка песен на север и с. Хр.Даново на юг, траверсира от юг склоновете на вр. Козя стена и излиза на Троянския проход / 1520 м.н.в. /.

От него трасето продължава по вече широкото било и край основно ремонтираната хижа Орлово гнездо, достига обновената и комфортна х.Дерменка.

Преобладаващата част от маршрута е на територията на НП "Централен Балкан", а по него са разположени едни от старите хижи на БТС: х. Бенковски-1932 г., х. Вежен - 1935 г., х. Козя стена - 1941 г.

Йордан Йорданов

Хижа Момина поляна

Местоположение: Златишко-Тетевенска планина, м. Самодивска поляна, 1649 м н.в. GPS: 42.782814°N 24.233289°E.

Описание: Сграда с капацитет 84 места, етажни и самостоятелни санитарни възли и бани, мивки в няколко стаи, отопление с печки на твърдо гориво, туристическа столова, бюфет.

Изходни пунктове: м. Анчова бичкия (24 км от Тетевен) - 1.30 ч; с. Антон, обл. Софийска (през з. Планински извори) - 5 ч; гр. Пирдоп, (през х. Паскал) - 5.30 ч.

Съседни обекти: з. Планински извори - 1.30 ч; х. Бенковски - 4.30-5.30 ч в зависимост от избрания вариант; х. Свищи плаз - 3.30-4.45 ч в зависимост от избрания вариант; х. Паскал - 3.30 ч; х. Вежен - 6.30 ч по билото.

Стопанин: ТД „Вежен” - Тетевен.

Хижа Бенковски

Местоположение: Златишко-Тетевенска планина, в югозападното подножие на вр. Малки Братанишки уши, 1526 м н.в., GPS: 42.781877°N 24.344794°E.

Описание: Сграда с капацитет 61 места, вътрешни общи санитарни възли и бани, собствено ел. захранване, отопление с печки на твърдо гориво, туристическа столова и кухня, бюфет.

Изходни пунктове: с. Рибарица, общ. Тетевен - 4-5 ч (18 км по път с трошенокаменна настилка и почвен път; с. Антон, Софийска област (през седл. Попови гробове) - 4.45 ч; гара Копривщица (през м. Въртопа) - 5.30 ч.

Съседни обекти: х. Вежен (през Суватски дол) - 2.30 ч; х. Вежен (по билото) - 3.30 ч; х. Момина поляна - 4.30 ч; х. Паскал - 6.15 ч.

Стопанин: ТД „Вежен” - Тетевен.

х. Дерменка

Хижа Вежен

Местоположение: Златишко-Тетевенска планина, в северното подножие на вр. Вежен, м. Царичина, 1622 м н.в., GPS: 42.771657°N 24.391710°E.

Описание: Комплекс от 2 сгради, капацитет 80 места, етажни санитарни възли и бани, собствено ел. захранване, отопление с печки на твърдо гориво, туристическа столова и кухня, бюфет, паркинг.

Изходни пунктове: с. Рибарица (по рида Царичина) - 4.30 ч; (17 км по път с трошенокаменна настилка); с. Рибарица (по р. Заводна) - 4.30 ч; гара Копривщица (на Подбалканската жп линия) - 6.30 ч през м. Въртопа; гара Клисура (на Подбалканската жп линия) - 6.45 ч; гара Антон (на Подбалканската жп линия) - 7.15 ч по билото през вр. Вежен.

Съседни обекти: вр. Вежен (2198 м) - 1.30 ч; х. Бенковски (по Суватски дол) - 2.30 ч; х. Ехо - 3 ч; х. Бенковски (по билото през вр. Вежен) - 2.30 - 3 ч в зависимост от избрания вариант; х. Момина поляна - 6.30 ч.

Стопанин: ТД „Вежен” - Тетевен.

Хижа

Местоположение: Златишко-Тетевенска планина, в югозападното подножие на вр. Малки Братанишки уши, 1646 м н.в., GPS: 42.782814°N 24.233289°E.

Описание: Сграда с капацитет 84 места, етажни и самостоятелни санитарни възли и бани, мивки в няколко стаи, отопление с печки на твърдо гориво, туристическа столова, бюфет.

Изходни пунктове: м. Анчова бичкия (24 км от Тетевен) - 1.30 ч; с. Антон, обл. Софийска (през з. Планински извори) - 5 ч; гр. Пирдоп, (през х. Паскал) - 5.30 ч.

Съседни обекти: з. Планински извори - 1.30 ч; х. Бенковски - 4.30-5.30 ч в зависимост от избрания вариант; х. Свищи плаз - 3.30-4.45 ч в зависимост от избрания вариант; х. Паскал - 3.30 ч; х. Вежен - 6.30 ч по билото.

Хижа Козя стена

Местоположение: Троянска планина, м. Хайдук чешма, 1536 м н.в., GPS: 42.785073°N 24.529065°E.

Описание: Сграда с капацитет 100 места в два апартамента и в стаи с 2-8 легла, етажни санитарни възли и бани, собствено ел. захранване, отопление с печки на твърдо гориво, туристическа столова и кухня, бюфет, павилион, зала с аудио и видеотехника. Хижата е пункт от Е-3.

Изходни пунктове: Връхната точка на Троянския проход – 2.30 ч; с. Христо Даново, общ. Карлово (спирка на Подбалканската жп линия) – 5 ч; с. Розино, общ. Карлово (спирка на Подбалканската жп линия) – 5 ч; х. Хайдушка песен – 2.30 ч; с. Чифлик, общ. Троян (през х. Хайдушка песен) – 3.30 ч.

Съседни обекти: х. Ехо – 2.20 ч; х. Васильов (през вр. Ушите) – 6 ч; х. Дерменка – 4.40 ч; скален феномен „Гъбата“ – 0.45 ч; вр. Козя стена (1670 м) – 1.30 ч. Стопанин: ТД „Академик“ – Русе.

Хижа Хайдушка песен

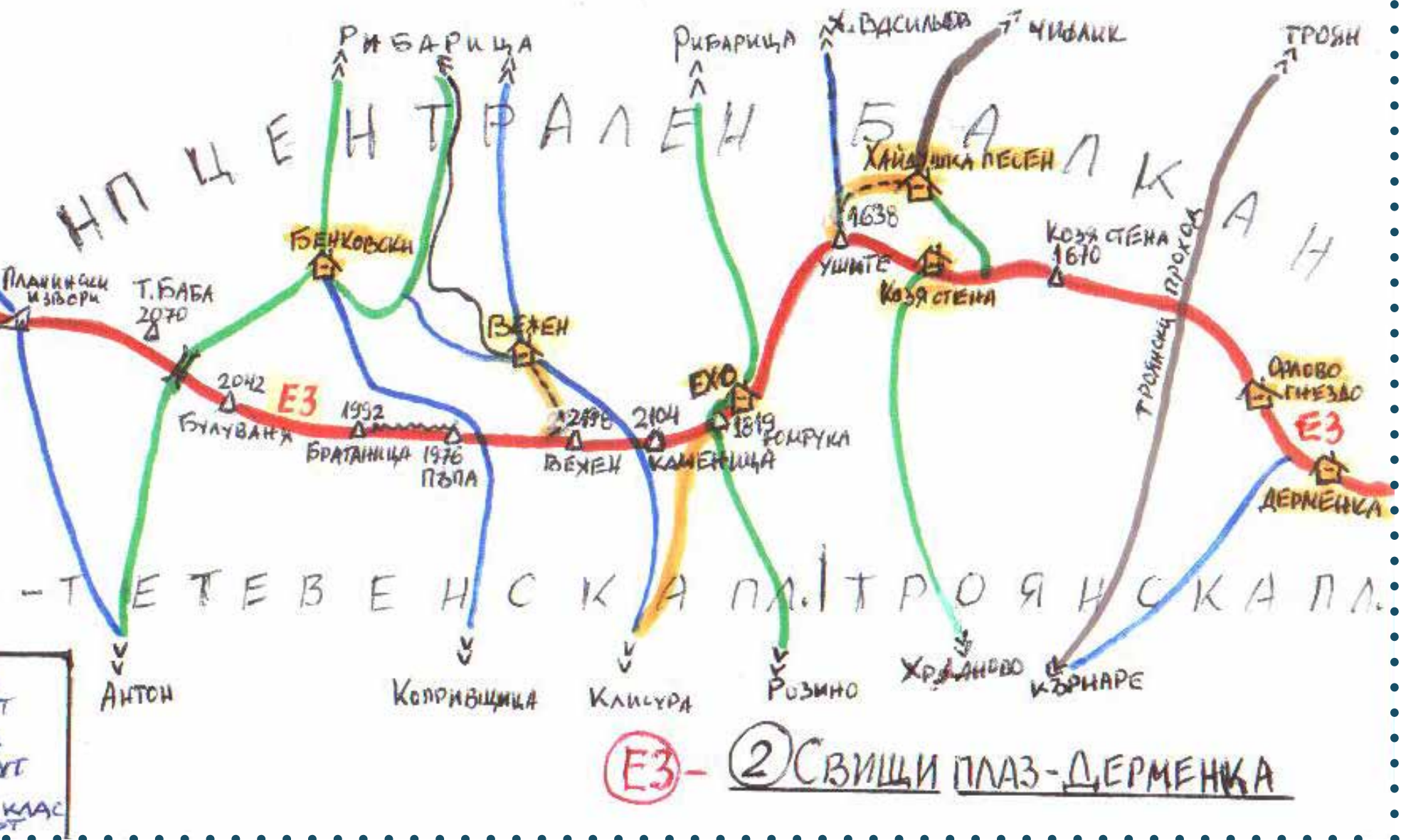
Местоположение: Троянска планина, близо до водослива на реките Рогачева и Камарчарска, 875 м н.в., GPS: 42.806077°N 24.526172°E.

Описание: Комплекс от сграда и 15 сезонни бунгала с общ капацитет 70 места. Сградата е с капацитет 30 места, етажни санитарни възли и бани, локално отопление, столова в битов стил, кухня, бюфет, салон. Бунгалата са с по 2 и 3 легла с външни санитарни възли. Районът е благоустроен, има барбекюта, паркинг, басейн с минерална вода.

Изходни пунктове: с. Чифлик, община Троян – 7 км асфалтово шосе; Троян – 22 км.

Съседни обекти: х. Козя стена – 3 ч; х. Ехо – 4.30 ч; връхната точка на Рибаришкия проход – 4.30 ч; х. Васильов – 5 ч.

Стопанин: ТД „Балканска звезда“ – с. Чифлик, общ. Троян.

Хижа Ехо

Местоположение: Златишко-Тетевенска планина, на седл. Железни врата, западния склон на вр. Кавладан, 1530 м н.в., GPS: 42.774929°N 24.529065°E.

Описание: Сграда с капацитет 40 места в стаи с 3-8 легла и 1 стая с самостоятелни и етажни санитарни възли и бани, мивки в частите, собствено ел. захранване, отопление, туристическа столова, кухня, бюфет, дневна зала в битов стил и видеотехника, полигон за ориентирание. Хижата е пункт от Е-3.

Изходни пунктове: с. Рибарица, общ. Тетевен (през вр. Кукуй даво било или по долината на Черната река през м. Ушите) – 4 ч; х. Хайдушка песен – 3.15 ч; с. Чифлик, общ. Троян (спирка на Подбалканската жп линия) – 4.30 ч; х. Косица (през Розинандра и Ветровития преслап) – 5 ч; с. Розино (на Подбалканската жп линия) – 4.30 ч.

Съседни обекти: вр. Юмрука (1819 м) – 0.30 ч; вр. Кавладан (1530 м) – 0.10 ч; параклис „Св. Троица“ – 0.10 ч; скален феномен „Гъбата“ – 1.15 ч; вр. Вежен (2198 м н.в.) – 3.20 ч; х. Вежен – 2.20 ч; х. Васильов (през вр. Ушите) – 5.30 ч. Стопанин: ТД „Академик“ – Русе.

Хижа „Орлово гнездо“

Местоположение: Троянска планина, на главното било, източно от връхната точка на Троянския проход, 1564 м н.в., GPS: 42.750970°N 24.649312°E.

Описание: Сграда с капацитет 24 места в стаи с по 2 легла и една обща спалня, част от стаите са със самостоятелни санитарни възли и бани, локално отопление, собствено ел. захранване, бюфет, туристическа столова с камина, барбекю, благоустроен район, паркинг. Приема туристи целогодишно. Заслонът е пункт от Е-3.

Изходни пунктове: Връхната точка на Троянския проход – 1.30 ч (7 км почвен път); т. к. Беклемето – 2 ч; жп спирка Кърнаре, общ. Карлово (спирка на Подбалканската линия) – 4 ч.

Съседни обекти: х. Дерменка – 1 ч; х. Козя стена – 4 ч.

Стопанин: ТД „Стратеш“ – Ловеч.

Хижа Дерменка

Местоположение: Троянска планина, м. Дерменка, 1530 м н.в., GPS: 42.731548°N 24.680626°E.

Описание: Сграда с капацитет 86 места, част от стаите са със самостоятелни санитарни възли и бани, а останалите – с вътрешни и външни санитарни възли и бани, локално отопление, ресторант, бюфет, салон, ски гардероб, паркинг.

Изходни пунктове: връхната точка на Троянския проход – 3 ч; жп спирка Кърнаре, общ. Карлово (спирка на Подбалканската жп линия) – 3.30 ч; Сопот – 3.35 ч (с п.в.л. до х. Незабравка – 0.35 ч и още 3 ч пеша).

Съседни обекти: з. Орлово гнездо – 1.30 ч; х. Козя стена – 5 ч; х. Добрила – 3 ч; х. Незабравка – 3 ч.

Стопанин: ТД „Стратеш“ – Ловеч.
За контакти: 0887 364 543, e-mail: dermenka@abv.bg, 068/58-86-06, 0884 213 030, 0882 966 457

Туризмът като многофакторно обществено явление има многолетна история. Тази година честваме 120 години организиран туризъм в България, чийто старт даде Алеко Константинов на Витошкия Черни връх, когато бе създадено първото родно туристическо дружество.

Масовото навлизане на човека в природната среда изостря все повече потребността от създаването, изучаването и популяризирането на специфични правила, насочени към запазване на здравето и живота на децата, учащите се, по-възрастните хора.

Краткият поглед в историята на туристическото движение показва, че правила за безопасност е имало още от първите му стъпки и постепенно се обогатяват и усъвършенстват. Отначало те са били насочени към осигуряване по-добра стабилност при придвижването по неравностите на повърхността и наклоните на планинския релеф.

По-късно се използват туристическата гега като допълнителна опора; подкованите обувки и самоделните четириръбни котки срещу подхлъзване; гети, пазещи в обувките да не влизат сняг и камъчета; колани от въженца или кожени каишки на ските, за да не се плъзгат назад при изкачване, а още по-късно и въженият парапет на стръмните склонове и др.

Постепенно се натрупват знания за строежа и релефа на планините, климатичните и метеорологичните елементи и явления, конкретните заплахи и за предпазването от тях. Задълбочените проучвания, анализи, оценки и изводи на разнообразни опасности, екстремни ситуации и нещастни случаи позволиха да се разкрие тяхната причинна основа и да се формулират правила. Несъмнено пълното взаимодействие между науката и практиката ще се отрази още по-благоприятно на стремежа за безопасен туризъм и в частност при разработването на цялостна система за безопасност на човека в природна среда, каквато липсва в момента. Поради това тук представяме само практически приложими правила, спазването на които трябва да стане абсолютно задължително, за да се оцелее в природната среда.

При тяхното формулиране изхождахме от разбирането, че правилата са хуманен акт, който предпазва човека от природните заплахи по време на поход, почивка и на работа сред природата; че някои съществуващи от години правила се нуждаят от прецизиране в структурно, съдържателно и приложно отношение; че правилата могат да се усвоят и използват по-лесно, ако са групирани съобразно спецификата на туристическата дейност.

Посочените от нас правила не са обикновен

За да се оцелее в природна среда

Последният сняг уплаши мнозина, но не и 7 годишната планинарка.

” Природата се побеждава, само когато и се подчиняваш!

Франсис Бейкън- английски писател и философ

механичен сбор, а са резултат от продължителни прецизни анализи на пряко наблюдавани опасни случаи, на проучени документални материали от стотици опасни ситуации и на събрана информация чрез метода анкета-интервю.

I. ПРИ НАПУСКАНЕ НА ХИЖА, ЛАГЕР, БИВАК ИЛИ НАСЕЛЕНО МЯСТО

1. Избраният маршрут да е съобразен с подготвеността и възможностите на туристите. Да не се предприемат трудни и продължителни по-

ходи без необходимата подготовка.

2. Маршрутът да е проучен детайлно по отношение посоките на движение; наличните основни ориентири и туристическа маркировка; местоположението на трудните и опасни места, водоизточниците, близките хижи и населени места и безопасните пътища за достигане до тях.

3. Да се проучи прогнозата за времето през периода на проявата. Да не се тръгва при явни признаци за разваляне на времето, след обилен снеговалеж, дъжд, при

много ниска температура на въздуха и при липса на видимост.

4. Да се извърши щателна проверка на определената подходяща за случая екипировка, съоръжения и хранителни продукти и на физическото и психическото здраве на участниците. В групата да не се включват болни и невъзстановени след боледуване лица.

5. Да се тръгва на път само с опитен водач, който познава отлично маршрута, умее правилно да общува с групата, да взема разумни решения и активно да действа

в сложна ситуация.

6. Да се тръгва сутрин рано след запознаване на групата, хижаря, ПСС и други хора със задачите и особеностите на предстоящия дневен преход, както и с контролния час за пристигане в следващия пункт.

7. Всеки участник да познава и да спазва задължително правилата за безопасност.

II. ПРИ ДВИЖЕНИЕ И ПРЕБИВАВАНЕ В ПРИРОДНА СРЕДА

1. Придвижването в природата да е групово, а не самостоятелно,

без разкъсване на групата или самоволно отделяне от нея. При движение в колона туристът да не изтегля клони или израстъци от храсти, които да пуска след себе си, за да не нарани следващия го турист.

2. За да се запазят силите на туристите, опитният водач да съобразява темпа на ходене с физическата годност на по-слабо подготвените, както и с теренните и метеорологичните условия.

3. Да се прилагат научнообосновано физическо натоварване, почивки, хранителен, воден и терморегулационен режим.

4. Да не се допуска: съкращаване на пътя за сметка на сигурността, търкаляне на камъни по планинските склонове, преплуване или къпане навътре в студени планински езера, слизане или изкачване по склонове, улеи /кулоари/ покрити с лабилни камъни, свлачища, пренебрегване или повреждане на срещнати указателни или предупредителни знаци, забравяне или загубване на необходими екипировки и съоръжения.

5. Да не се преминават участъци без достатъчна увереност в здравината на опорите и в собствените сили и възможности. В изключителни случаи е допустим само при наличие на допустимия предел на риска.

6. Да не се променя необосновано набелязаният маршрут освен при наложена се сложна обстановка, но при задължителни мерки за сигурност.

Това е Деси - малката планинарка, за която ви разказахме преди няколко броя. Въпреки, че вече е изкачила 10-те планински първенци на България Деси продължава да се изправя пред техните предизвикателства.

7. Постоянен стремеж на групата до обедната почивка да се преминават две трети или дори три четвърти от дължината на дневния маршрут.

8. Да не се употребяват спиртни напитки и опиати.

9. При внезапно влошаване на физическото и психическото състояние на групата и на отделен турист, на екипировката и на метеорологичните условия да се отиде по безопасен път до най-близката хижа, постройка, населено място. Ако придвижването е невъзможно, групата да построи на безопасно място принудителен бивак, да се приюти в гора, да се върне по познатия път в хижата или населеното място.

10. Да не се допуска пързалане по опасни преспи върху стръмни склонове, по суха или мокра трева и по наклони, покрити с борови иглички. Да се проявява повече внимание при ходене по заледени или разкаляни повърхности, по мокри скали или отделни камъни, покрити със сив лишей, за да се избегне подхлъзването.

III. ПРИ ВНЕЗАПНО ПОНИЖЕНИЕ НА ТЕМПЕРАТУРАТА НА ВЪЗДУХА

1. Да се покрият откритите части на тялото.

2. Да се извършва не прекъснато движение на пръстите на краката и ръцете, гримаси с лицето, подскоци, удяряне с краката в земята или един в друг и други движения, за да не се допусне общо или локално

измръзване.

3. Да се осъществява взаимно наблюдение на лицето, за да се открият своевременно първите признаци на измръзването /бели петна по лицето/ и тяхното отстраняване чрез леко масажиране.

4. Всеки турист внимателно да следи чувствителността на пръстите на краката си и ако тя изчезне да се започне разтриване за възстановяване на кръвообращението.

5. Почивките да са по-кратки, да не се свалят ръкавиците и да се приемат храни /бисквити, бонбони, шоколади, бучки захар и др./ чрез т.н. "джобно хранене", а при възможност и топло кафе или чай от термоса.

IV. ПРИ СИЛНА СЛЪНЧЕВА РАДИАЦИЯ

1. Мерките да са налице предимно за запазване очите от т.нар. "снежна слепота" и откритите части на тялото /главата, лицето, носа, раменете, бедрата/ от зачервяване и изгаряне. Да не се ходи продължително време без шапка, предпазни очила, лепенка на носа, тънка флаanelка и др. Ако липсват очила, намажете около очите със сажди, направете очила от бисквитена кутия, като изрежете тесни ивички за двете очи и я прикрепете с връзки на лицето, движете се със силно притворени очи, насочвайте погледа само към тъмни предмети /черните обувки и дрехи на туриста пред вас, зелени дървета и др./.

2. При пълно безвечие, когато слънцето греє точно отгоре, а изкуствените дрехи не

позволяват проветряване са възможни слънчев или топлинен удар.

V. ПРИ СИЛНО ОГРАНИЧЕНА ВИДИМОСТ

1. При движение в мъгла да се увеличи вниманието, за да се избегне отклонение от вярната посока или изчакайте нейното разсейване.

2. Да се следи туристическата маркировка, често да се използват картата и компасът особено в гола открита местност, при липса на пътека, при разклонение на планинските била, хребетите, пътищата на горското и пътеките.

3. При силен дъжд, суграшица, градушка, всеки турист да се покрие с носенето за тази цел на метало или полиетиленово платно /200/250 см/, постройте бързо навес или изчакайте на безопасно място спирането на валежа.

4. При снеговалеж определете внимателно своите действия, след като прецените характера на местността, дебелината на снежната покривка, състоянието на групата, необходимото време за достигане до топлата хижа, възможностите за ориентирване при лошата видимост.

VI. ПРИ ДВИЖЕНИЕ ПРЕЗ ЗИМАТА

1. Да се провеждат по-ходи само при устойчиво добро време, по маркираните маршрути и не по-рано от 7-8 дни след обилен снеговалеж, добре екипирани и физически подготвени.

2. Темпът на ходенето да е по-бавен,

стъпките в снега да се правят от по-силните и издръжливи туристи, а по-слабите да се движат на края на колоната, почивките да са по-чести, но по-кратки.

3. Ски-туристите да са много добре тренирани физически, да владеят планинските ски-техники, да не пресичат лавинни склонове и да не се движат по планинските ръбове със снежни козирки със ски на краката, да не се спускат скоростно съските по стръмни непознати планински склонове извън възможностите им да владеят скоростта.

4. В гориста местност туристът да регулира скоростта, да се спуска предимно на диагонали и по ограничено и завои, да внимава ските да не се забият в дървета, храсти или под клони, закрити от снега, а колелцата на щеките да не се закачат за корени или храсти и да дръпнат опасно туриста.

5. При необходимост ските да не носят добре закрепени върху раницата, а в ръцете да са щеките или пикелът. Да се внимава ските да не нарушат равновесието на ски-туриста и да не го наранят.

VII. ПРИ ПЪРЗАЛЯНЕ НА СКИ-ПЛАЦ

1. Изкачването пеша или със ски да е по най-страничните части на плаца, а придвижването, пресичането на пистите да е само по маркирани туристически пътеки. Да се спазват предупредителните знаци по пистите.

2. Пързалането със ски и сноуборд задължително да е по обработените плацове и писти и в

никакъв случай извън тях.

3. Пързалането да е само с ръкавици и предпазни очила, с повишено внимание особено при слаба видимост и когато на плаца има деца и неопитни скиори.

4. Изпреварването на спрял или скучаещ скиор да е само при запазване на достатъчна дистанция и увереност, че има сили и възможност и че не създава заплаха на други скиори и туристи.

5. При видимо лошо падане на скиор да се окаже незабавно помощ.

VIII. ПРИ ГРЪМОТЕВИЧНА БУРЯ

1. Да се напуснат своето временно планинското било, върхът, гребенът и се слезе по-ниско по безопасен път.

2. Да не се застава под единично дърво, до маркировъчен или телеграфен стълб, далекопровод, на брега на водна площ и в близост до места, с натрупани метални предмети, жици, бракувани коли и др.

3. Да се отстранят на 15-20 метра носените метални предмети /пикели, котки, щетки, метални съдове/, а групата да не е събрана на едно място.

4. Туристът да не се допира до монолитната скала под скалния навес, използван за защита от лошото време, а да седне или стъпи върху скатаното алпийско въже и други добри изолатори от атмосферното електричество.

IX. ПРИ ЕКСТРЕМНА СИТУАЦИЯ

1. Туристът да има готовност за преодоляване на основните причини за възникване на екстремална ситуация при туризъм! Слаба подготовка на отделните туристи, организационни слабости на групата, внезапно настъпили неблагоприятни промени в атмосферните условия, изненадваща внезапна поява на главните компоненти на екстремалната ситуация – трудност и опасност и техните производни – усилие и риск.

2. При възникнала екстремна ситуация в никакъв случай да не се допуска обърканост, разсеяност, бездействие, неувереност, тревога, нелогично мислене, както и висока степен на психично напрежение, което може да се открие по външни признаци /нарушено дишане, мимика, преbledняване, зачервяване на лицето, студени тръпки, по тремора на ръцете и устните/.

Да се действа организирано, точно и бързо, след детайлно анализиране и вярна оценка на обстановката /туристическата група, теренните и метеорологичните условия, екипировката и др./.

3. Овлаждането на екстремалната ситуация изисква туристът да притежава обща, специална и ситуативна психическа

готовност за действие, физическа готовност, добро функционално състояние, правилна цялостна оценка на ситуацията и точна организация.

X. ПРИ БИВАКУВАНЕ СРЕД ПРИРОДАТА

1. При планирано или принудително бивакуване да се избере безопасно място, да не е в основата на улей, под ронливи скали, свлачища и лавинни склонове, близо до разливащи се реки, в ниски терени, които се пълнят с дъждовна вода, върху снежни козирки.

2. Изборът на място, вида на бивака, разпределението на конкретните задачи, построяването на бивака и настаняването да се извършват в светлите часове на деня.

3. При бивакуване в лошо време да се действа максимално организирано, бързо, точно и ефективно, като се вземат необходимите мерки за защита от ниската температура и силния вятър.

4. Бивачните устройства да са здраво закрепени, да издържат на поривите на вятъра и на снеговалежа и да предоставят условия за добра почивка на туристите.

5. Зимните биваци /пещери, иглу, хижа и др./ да се обозначат откъм чрез забити вертикално до тях ски, щетки, пикел, прът с цветна дръжка и др.

Отвътре куполът на бивака да е добре загладен, за да се избегне измокряне от падащи водни капки, да се осигури приток на свеж въздух, а ниско долу изход за издишания въглероден двуокис, да не се забравят пикел и лопатка, с които да се пробие изход, ако бивакът е затрупан от дебел пласт сняг.

6. Настаняването в бивака да става поединично, след като е направена възможно най-добрата дебела постелка на пода за изолация от студа /клончета, трева, листа, ски, щетки, раниците и др./, 2-3 свещи освен за осветление ще повишат температурата в бивака до 3-4 градуса, но да се пази от пожар.

7. Паленето на огън при бивакуването се използва за осветление, за отопление, за готвене и за създаване на приятно настроение у туристите. Мерките за недопускане на пожар са абсолютно задължителни: мястото да е безопасно, каменисто, достатъчно отдалечено от бивака от гора, дървета, храсти, сухи листа, трева или други горими природни или носени от туристите материали; да се осигурява постоянен пряк надзор на огъня; огнището да се загражда с камъни; да не се допускат пламъци с голяма височина, особено при силен вятър.

8. При напускане бивакът да не се разваля, а огънят да се изгаси старателно.

Добринище – в прегръдката на Рила, Пирин и Родопите

Допреди десетина години малкото планинско градче, сгушило с в полите на южен Пирин, беше най-известно като последна спирка на единствената у нас теснолинейка от Септември, през Велинград, Банско и Разлог. Закъсали със здравето хора го посещаваха и заради лечебните термални извори край града, с които придоби авторитет на балнеолечебен курорт. Но някак остана в сянката на бурно развиващия се град Банско, разположен само на 5 км от Добринище. Масштабното строителство в Банско и доста развитата за нашите стандарти инфраструктура го превърнаха в най-популярния наш зимен курорт, посещаван от български и чуждестранни туристи през цялата зима, а и през лятото.

За Добринище остана ролята на подгласник. Но местните хора съумяха и от това да се възползват. Климатът е сходен, природни дадености дал Господ. Другото е ентузиазъм и предприемчивост. Построиха се кокетни хотелчета, обособи се финландско вилно селище, отвори се врати множество къщи за гости, заработиха позабравени във времето добринишки механи. Имаше и подобаваща реклама, която привлече вниманието на туроператорските фирми и техните клиенти. С времето интересът нарастна, особено на фона на все по-препускащите нагоре цени в елитния курорт Банско,

които се оказват непосилни за среднестатистическия българин. В Добринище може да се ношува в много прилични условия в някой от двайсетината хотелски комплекса от категория 3-4 звезди, да се съчетава ски спорт със СПА процедури и най-важното – да се почива в съвсем спокойна обстановка. Условията, които напълно задоволяват едно обикновено българско семейство, задъхано от ежедневието на големия град.

Но славата на курорта излезе и извън пределите на страната. По празниците, особено през зимата, го посещават и гости предимно от съседните

страни – сърби, македонци, гърци. Даже се резервират стаи с месеци напред и легловата база се оказва недостатъчна. А доскоро местните жители, които са около 3 000, се радваха, че можели да приютят поне още толкова гости по къщите и хотелите си. По всичко личи, че стоиелството там ще продължи. Наложително е да се изгради и по-надеждна инфраструктура, обслужваща любителите на белите спортове. Дано само не се стигне до презастрояване, както се получава в Банско.

За зимните възможности и прелести на Добринище спо-

менахме. Но градът е интересен и привлекателен и през лятото. Разположен на 850 метра надморска височина, той е заобиколен от три величествени планини – Пирин, Рила и Родопите. Това го прави уникален център с невероятна гледка на извисяващи се планински масиви отвсякъде. Туристически маршрути из Пирин са безбройни. От х. Безбог тръгват четири прехода. Връх Безбог също е притегателен за планинарите, а гледката към Попово езеро спира дъха на всеки, който е имал възможност да го зърне.

В града, потънал в зеленина

от май до ноември, пък е прохладно и приятно. Минералният плаж е добре поддържан и мами гостите в летните горещини. Целият комплекс с минералните извори го наричат "Перлата на Добринище".

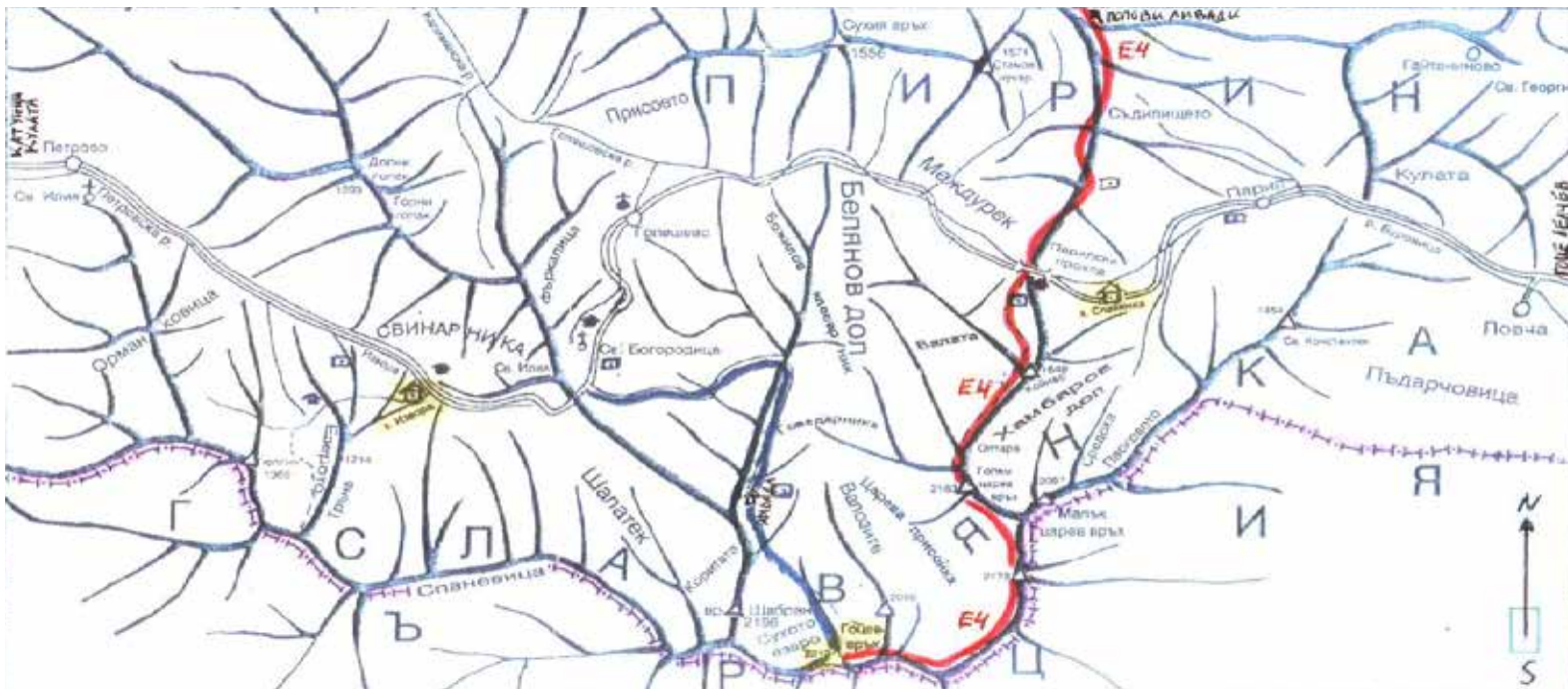
Интересна забележителност в региона е Обидимският манастир "Св. Панталеймон", построен през 1914 г. Създаването му било белязано от разгорещен спор между тогавашните села Обидим и Добринище. През 1908 г. Димитър Клеочеров от село Обидим имал пророчески сън. Той отишъл на мястото, което сънувал, разкопал корените на голямо дърво и открил свещоливник, железен кръст и икона на св. Богородица. Местните хора предположили, че на това място е имало манастир и решили да го възстановят.

Освен със собствен транспорт и със споменатата в началото теснолинейна жп линия, до града може да се достигне и с автобус. Разстоянието от София е 155 км и се пропътува за 2,5-3 часа, в зависимост от сезона и трафика. Автобусите от София тръгват от автогара в Княжево по маршрута за Гоце Делчев (през Благоевград и Симитли), като извозват и пътниците за Добринище. От Пловдив и Южна България пък има удобен път през прохода Юндола. Град Гоце Делчев пък е на 40 км на юг по пътя, следващ коритото на река Места.

ГОЦЕВ връх е първенецът на планината Славянка, който с височината си от 2212 м.в. я нарежда на шесто място между планините у нас. По билото на Славянка минава държавната граница между България и Гърция, а най-високата ѝ точка е острият Гоцев връх, разположен на самата гранична линия. На запад-северозапад от него се намира вторият по височина вр. Шабран / 2196 м.в./, а на 3 км в североизточна посока от първенеца е най-интересният и обзорен връх- внушителният Голям Царев връх / 2183 м.в./, разположен изцяло на българска територия.

Склоновете на част от главното било, включващо Гоцев връх, представляват ясно изразен, стръмен и отчасти почти отвесен скален откос към гръцка територия, а тези които са в наша територия са полегати.

Между Гоцев връх и вр. Шабран има няколко валога, в които често се задържа вода, а най-големият от тях представлява характерно карстово образование - дъното на общирното Сухо езеро.

От Гоцев връх се от-

криват изключителни панорами: на север е Пирин планина, а зад нея на хоризонта - Рила, на север - североизток се наблюдават многобройните дупли на Родопите, на северозапад - планините Осогово, Влахина, Малешевска и

Огражден, а на запад се издига крайграничната верига на Беласица.

Интересни са планините в Северна Гърция - на изток-североизток се извисява мраморният масив на Боздаг и граничната Стъргач, на югоизток Черна гора

и Змийница, на юг - Шарлия, а на югозапад - Сенгелска планина.

Гоцев връх е крайната точка от българския участък на Европейския туристически маршрут Е-4. Основни изходни пунктове към него са хижите Славянка и Из-

вора, намиращи се съответно в източното и западното подножие на планината. Те са основно реконструирани бивши гранични застави и са едни от най-новите и комфортни в системата на БТС.

Йордан Йорданов

Маршрут 1

х.Славянка - Гоцев връх /5 ч, червена маркировка, денивелация около 1200 м/.

От хижата се тръгва на запад по камионния път от с.Парил, който минава над нея и за 20 мин. излиза на Парилската седловина. През нея преминава маркираният с червена маркировка Европейски маршрут Е-4. Започва се изкачване по него на юг, преминава се край изоставена постройка и през гора с много серпентини се достига седловинна билна поляна.

По-нататък пътеката набира височина през стара мурова гора, продължава вдясно от билото и през малка поляна извежда на голяма седловина над дълбокия Хамбаров дол. Маршрутът отново навлиза в гора с много завой, набира височина, излиза над гората, продължава вкопан в стръмния склон и на големи серпентини за около 3 часа изкачва каменния купол на красивия и обзорен Голям Царев връх / 2183 м.в./ .При мъгла в този участък има опасност от изгубване. Трасето преминава през седло до Малък Царев връх / 2087 м.в./ излиза на граничното било и след дълго спускане и отново изкачване достига котата на Гоцев връх.

До х.Славянка се достига от гр.Гоце Делчев по асфалтово шосе през с. Копривлен до с. Парил / 20 км/. Оттук до хижата има почвен път / 3 км./.

Хижа Славянка е разположена в североизточната част на Славянка, /1021 м.в./, капацитет 66 места в две сгради със самостоятелни и етажни санитарни възли,семинарни зали,

туристическа столова и кухня.

Съседни обекти: Гоцев връх - 5 ч, Голям Царев връх - 3 ч, Хамбаров дол - 2,20 ч, х. Извора / през с. Голешево/ - 3,30 ч, х. Попови ливади - 6 ч.

Гоцев връх

Маршрутите са летни и са по възможностите на средно подготвения турист

Маршрут 2

Хижа Извора- Гоцев връх /4,30 ч, синя маркировка, денивелация около 1500 м/

Тръгва се вдясно /изток/ по асфалтовото шосе за село Голешово. Шосето започва да се изкачва и след завой достига най-високата си точка / 3 км./.

След кратко спускане се достига отклонение вдясно/ изток/, което представлява камионен път в началото на който са монтирани рекламни табла за резерват Алиботуш.

От тук пътят /синя лентова маркировка/ с няколко дълги серпентини набира височина, излиза на било и достига обшираната поляна Ливада / 1700 м.в., 3,15 ч/ с чешма и малка постройка, подходяща за краткотраен подслон. В горния край на поляната маркираният маршрут завива наляво и влиза в стара мурова гора.

Над нея пътеката, вкопана в североизточния склон на вр.Шабран, достига заравненост, а след нея по къс стръмен тревист терен право нагоре излиза на Гоцев връх.

До х. Извора се достига от с. Петрово / 6 км/ по асфалтовото шосе от с. Катунци за с. Голешево.

Хижа Извора е разположена в северозападното подножие на Славянка, на 6 км югоизточно от с. Петрово, общ. Сандански, на 704 м.в., капацитет 40 места, вътрешни санитарни възли, баня, туристическа столова и кухня.

Съседни обекти:

х.Славянка - 3,30 ч. през с. Голешево, Гоцев връх - 4,30 ч, Мелник - 20 км.

Сътрудник на "Ехо"

Руен Крумов – доайенът на парламентарните журналисти

Когато на 15 януари 1959 година за първи път поех в ръцете си първия брой на вестник "Ехо" трудно сдържах радостта и вълнението си. Хвърлих бегъл поглед на заглавията, за да определя коя статия трябва да прочета най-напред. Като алпинист безспорно най-силно впечатление ми направи "Постиженията на световния алпинизъм". Прочетох я на един дъх. Авторът беше Руен Крумов. После в горния ляв ъгъл на втора страница се зачетох в едно малко каре "Ехо от всички континенти". Доста по-късно разбрах, че и това е от Р.К. (инициалите, с които той често се подписваше). Не знам защо веднага си помислих, че това е една голяма личност не само като журналист, но и като човек.

Не познавах никого от редакторите на вестника и затова разчитах, когато занеса първия си материал да се запозная с някой от тях и най-вече с Руен Крумов. Написах статията си на ръка (тогава нямаше интернет, а пишеш машини се купуваха само с връзки). Харесах това, което бях написал, и в брой 8 видях името си на страниците на "моя вестник". Така започна и моето сътрудничество с вестника, за да продължи без прекъсване до днес. Вестникът четях от "А" до "Я", като пак първите материали прочетох от този Р.К. – Руен Крумов.

Видях го за първи път към края на годината, когато бе организирана среща на всички щатни и доброволни сътрудници на вестника. На почетно място в залата бе седнал и той. Голям, едър човек (около 2 метра висок и доста над 100-

те килограма). Реших, че това е той и не сгреших. Запознахме се и така продължихме нашето сътрудничество. И той и аз пишехме по въпросите на алпинизма, върховете и планините и това ни обляга. Неговият кръгзор обаче далеч надхвърляше моите периметри, защото Руен поставяше ребром много въпроси от най-общ характер. Вълнуваше го екологията, за която тогава много малко се пишеше. Героично се бореше за създаването на национални паркове по нашите планини, каквито имаше на Запад. Ето някои от емблематичните му заглавия: "Ще стане ли Рила национален парк?", "За проблемите на Рилския манастир", "Национален туристически комплекс Родопи", "Бъдещето на Родопите", "За рейсове, лифтовете и ски-пистите на Витоша", "С грижи за хижите", "За ски-пистите на Боровец и Пирин" и още много, много подобни проблемни материали.

Руен Крумов се познаваше лично с много алпинисти и пътешественици, които представяше в рубриката "Профил на смелите" – Дъгъл Хейстън, Крис Бонингтън, Жак-Ив Куско, Иван Галфи, Райнхолд Меснер, Ванда Руткиевич, Жан-Жак Русо и още много светили от цял свят. Запознаваше читателите на вестника с планините на света – Скалистите планини, Хиндокуш, Татрите, Каракорум, Хималаите, Памир...

Сътрудничеството ни във вестника продължи. Сближихме се доста, коментирахме общите ни теми, междувременно бях започнал докторската си дисертация (по това

време кандидатска "Принос към историята и развитието на българския алпинизъм"). Търсих неговата помощ, защото той знаеше много. Често се срещаме и по планините, защото и той често пътуваше не само, за да направи поредния

си материал, а и поради необходимостта от общуването с планината. Постепенно научавах подробности от неговия богат професионален и личен живот. А ето и част от него:

Роден през 1914 година и той както Светослав Колев

(представен в предишния брой) бе навършил своя 100-ен рожден ден, без да бъде отбелязан никъде. Потомствен социалдемократ той отстоява независимите си възгледи, за което повече бе загубил, отколкото спечелил, както преди, така и след 1944 г. В целия си 63-годишен журналистически път работи във вестниците "Македония", "Дъга", "Дъга 6 часа вечерта", "Сигнал", "Око", "Предел", "Трибуна", "Свят", "Отечествен фронт". По време на Втората световна война е военен кореспондент, две години е главен редактор на всекидневника "Свободен народ". Веднага след промените (1990 г.) той възстановява този вестник като първо опозиционно издание. Сътрудник на вестник "Ехо" от 15 януари 1959 г. до 1996 година.

Един от основателите на Съюза на българските журналисти, съзредител на Съюза на демократичните сили (СДС). Години наред, както преди, така и след войната той е един от най-активните парламентарни журналисти и затова колегите му го признават за свой доайен. Автор е на книгата "Безплодният парламент", както и на "Записано в концлагера "Белене", защото и той самият репресиран от тоталитарния режим прекарва там цели 5 години. Години, които не сломяват острото му журналистическо перо.

Руен Крумов завършва жизнения си път на една от любимите си полянки на Витоша. Полегнал за почивка, той не се събуди. И това става през месец юли 1996 година.

Доц. Сандю Бешев

Дарина Гъдева е родена в с. Орешене – Ловешко. През 1955г. завършва ВИФ със специалност „Туризм и алпинизъм“. Работи като инструктор в УПШ „Мальовица“ като треньор по лека атлетика, като учител по физическо възпитание. В град Казанлък е със семейството си от 1960г. и работи като директор на Ученическа спортна школа и отново като учител по физическо възпитание. С алпинизъм се занимава от 1952г. През 1960г. основава клуб по

алпинизъм в Казанлък и в продължение на 32 години е негов председател, а сега – почетен председател. Дълги години е единствената жена-председател на алпийски клуб в България. Има издадени 4 книги „25 години алпийски клуб в Казанлък“, „Алпинизмът в моя живот“, „Орешене и Шипка в сърцето“ и „От връх Ком до нос Емине“.

Христина Банова
Клуб „Орлица“ към
ТД „Орлово гнездо“ Казанлък

Възкръснали спомени от "Връх Ком до нос "Емине"

На 12 март в залата на ЛХМ "Чудомир" в Казанлък се проведе вълнуваща среща с г-жа Дарина Гъдева – почетния председател на алпийски клуб в града, жената – алпинист, скиор, треньор, учител и приятел. Поводът беше представянето на третата й книга от "Връх Ком до нос Емине". Всеки, успял да прочете тази

книжка, макар и само от 64 страници, сякаш сам е преминал заедно с деветте участници този най-дълъг маршрут по билото на Стара планина. 20 дни, ден след ден, тъй като това е книга-едновременно дневник, пътеводител и изповед.

Аз лично не съм преминавала целия маршрут, но през годините с участия в екскурзионни летиания и походи преминах в дъжд и в пек, в мъгла и суграшица по-голямата част от него. От най-високия връх "Ботев" съзерцавах величието и красотата на този дивен край. Минах покрай паметни места от нашата история, поклоних се пред паметните плочи на знайни и незнайни герои. Любувах се на морския простор от нос Емине и Калиакра.

Сега с книгата на г-жа Гъдева отново преминах по тези паметни за мен места от началото до края. Усетих пришките и мазолите по краката си, отпраните подметки на обувките, привързани с връв, мокрите дрехи върху гърба и парещото слънце над главата, попарата от сух хляб и студена вода, от която те свива стомаха. Въпреки това продължаваш да вървиш напред час по час, ден след ден до следващата хижа, до целта. Защото това е поход за хора със силен дух и воля, които не се боят от трудностите.

В Испания има един път "Камино де Кампостела" от 780 км, който се изминава за около тридесет дни. Към него се стремят участници от цял свят, защото това е пътуване на Духа. А истинското пъ-

тешествие започва след това, когато осмислиш наученото там.

Мисля, че нашия маршрут от "Ком до Емине" е също такъв духовен път. И че след преминаването му всеки участник си е дал сметка на какво е способен. И че е калил волята си за цял живот.

Затова смятам, че книгата – автентичен дневник на г-жа Гъдева, е актуална и днес. Макар че походът се е състоял през далечната 1973 година и сега може да послужи като пътеводител и ръководство на всеки, който реши да тръгне по този маршрут.

Благодарим Ви, мила г-жо Гъдева, за пробудените спомени! Бъдете жива и здрава и следвайте девиза на алпинистите "Напред и нагоре!"

Мария Пашалова

Великден е един от празниците, които най-много обичаме. С него свързваме шарените яйца, бухналия козунак и Възкресението. Той е от така наречените подвижни празници. Датата му се мени в зависимост от първото пролетно пълнолуние. И източната, и западната църквата го определят по един и същи начин.

Страстната седмица е от понеделник до неделя след първото пролетно пълнолуние. Неделият ден на Страстната седмица е Великден. Този година той се пада на 12 април. Празникът слага край на 40-дневните Великденски пости, а великденската трапеза е отрупана с вкусни ястия. Главно място на трапезата заемат боядисаните в червено яйца и козунакът.

Боядисването на яйцата води началото си отпреди повече от 4000 години от Средния Изток. Тъй като през IV век консумирането на яйца по време на постите било забранено, а през пролетта кокошките снасят най-много, това създавало доста проблеми. Тогава, за да запазят яйцата по-дълго време, хората започнали да ги варят.

Според българската традиция боядисването на яйцата се прави сутринта на Велики четвъртък или на Велика събота. Това е един от най-забавните и весели ритуали. Първото яйце задължително се боядисва в червено. След това с него се рисува кръст върху челата на малките деца, за да са здрави и силни. Това яйце се пази до следващия Великден. Второто яйце, което също е червено, се оставя в църквата след литургия в нощта срещу празника. С останалите яйца, които се украсяват според вкуса на домакинята, семейството и близките се чукат, като си пожелават късмет и здраве. Червените яйца са символ на Христовата мъченическа кръв, а козунакът е символ на агнеца божий - Христос.

По традиция на Великден се посещават родители и кумове, като се носят великденски козунаци и боядисани яйца, за да се засвидетелстват обич и почитание.

Макар че в различните страни Великден се праз-

нува по различен начин, в основата на всички е идеята за вечното обновление на природата.

В Русия Великден или Воскресение, както го наричат, е най-големият празник през годината. Главно място на великденската маса заемат козунакът и боядисаните яйца, поставени върху зелена покривка. В първия ден на празника руснаците се поздравяват с "Христос Воскресе!", "Воистину

тербург цар Александър III поръчва на бижутера Карл Фаберже да изработва великденски яйца като подарък за съпругата му Мария Фьодоровна. Яйцата са с богата украса от злато и скъпоценни камъни, която представя различни събития от императорския двор. Всяко от тях се изработва в продължение на една година. Така се поставя началото на традиция, която продължава три десетилетия.

ля се пече агне, което бележи края на 40-дневните пости. На масата се слага още великденският хляб цуреки и се пие червено вино или прочутата напитка рецина. За десерт се сервира баклава.

В Германия за Великден на почит са зайчетата като символ на празника. Според езическия сюжет животното криело в градината шарени яйца от децата. Малчуганите вярвали, че ако бъдат послушни,

Великден

Воскресе!", но за разлика от нас се целуват трикратно по бузите и си подаряват боядисаните яйца. Вторият ден е посветен на благотворителността. Прието е да се посещават болници и да се дава богата милостиня. Руснаците имат и специална пасхална игра, при която боядисаните яйца се пускат в специални улеи и се блъскат. Победителите в играта прибират яйцата на победените. В Русия има два вида великденски яйца - боядисани и изписани. Първите са в един цвят - обикновено червен, а вторите са богато украсени и изрисувани. За Пасха в Русия са се правели и специални дървени яйца, богато покрити с орнаменти. А през XIX в. традицията да се изработват изкуствени великденски символи е превърната в изкуство. През 1885 г. в Санкт Пе-

в света има 50 яйца, изработени от Фаберже. Десет се намират в Кремъл, пет - в американски музей, три са притежание на британската кралица Елизабет II. Останалите шедьоври на прочутия бижутер са в Съединените щати, Швейцария и Монако, като осем са в неизвестност.

В Гърция приготвените за Великден започват още в началото на Страстната седмица. В четвъртък се боядисват яйцата, а домакините пекат и традиционни бисквити. Обагрени в червена /кървава/ боя яйца символизират гробницата на Христос. Счупването им пък изобразява Възкресението. Традиционният великденски хляб се нарича цуреки и се приготвя винаги на Велики петък. В средата му се поставя червено яйце, което символизира кръвта на Христос. В неде-

той ще им остави гнездо с шарени яйца. Затова германците на Великден търсят скрити великденски яйца из градината и ядат шоколадови зайчета.

За празника се пекат сладкиши от брашно, мляко, яйца и стафиди, плетени подобно на нашите козунаци.

В Италия в магазините за Великден също се продават огромни шоколадови яйца. Те са пълни с изненади и увити в ярка гланцова хартия. Италианският великденски козунак има формата на гълъб и се нарича "колomba" Colomba Pasquale. На големия празник италианските католици се гощават и с агнешко.

В САЩ също боядисват великденски яйца. За празника децата получават кошнички, които "великденското зайче" е напълнило с шарени яйца,

Първия ден на Великден всеки посреща празника у дома си - не се ходи на гости. Следобед става хорото наред селото, така както на Коледа и Нова година.

На втория ден на Великден лазарките се събират на малко тържество, което се нарича КУМИЧКАНЕ, за да се разтурят, т.е., да се разпусне лазарската група, за която знаем, че се състои от шест моми (момичета).

Момичетата се събират преди обед и отиват на реката, която минава през селото или Искъра. Носят си пералка (бухалка), с която бухат, перат дърехите при прането. Всички момичета слагат върху пералката залък хляб с някакъв белег. Пералката се слага напреки на течението на реката и се потапя. Водата понася залците и чийто залък избяга най-напред, тая мома (момиче) става кумичка. Следобед момичетата се събират на гости у кумата (кумичката), като си носят по някое червено яйце, яйченик (кокалник). Яйченикът и кокалникът са едно и също хлебче, но носят две имена. И кумичката е приготвила гозба и заедно с донесената храна се гощават. С тоя обяд-гостуване, се приключва лазаруването и групата се разпуска.

Освен наглеждането на добитъка друго през тия дни не се работеше - празнува се и се гостува: посещават се кумовете, женена дъщеря в друго село, сега идва на гости. Освен това четирисет дни след Великден, в четвъртъка, не се оре и не се излиза на полска работа, за да не се предизвика градушка. Тия четвъртъци се наричат "Велио четвъртък" (Велики четвъртък).

От петък след Великден почват съборите. Най-близкият събор беше в Подуяне, а в неделя - разтурната, при Львовия мост, пък и самият Львов мост през петдесетте години на XIX век се наричаше Шареният мост. Следваха съборите на Спасовден в с. Кривина, Св. Троица в Слатина и др.

На Великден, както и на други големи празници, се правеха хора, не-всякога е имало свирачи. Но хората се провеждаха с многобройните хороводни песни, които имаха две мелодии, ... наподобяващи ситното хоро. "От Витоша по-високо нема, / от Искъро по-дълбоко нема, / от горица по-зелено нема, / от водица по-студено нема."

Мариана Ангелова

шоколади и бонбони. Малчуганите се надпреварват да търкалят боядисаните яйца по наклонена ливада, което е много популярна игра. Най-голямото такова състезание се устройва на поляната до Белия дом, където идват стотици деца с великденски яйца.

Накрая американският президент подарява на всички дървени великденски яйца, подписани от него и от първата дама. На Великден в САЩ се организират великденски шествия, като най-големите са в Ню Йорк.

Във Франция за Великден се произвеждат шоколадови камбанки, които са традиционни и се правят на ръка. На пазара в Париж се предлагат както шоколадови зайчета, така и разнообразни шоколадови фигури. На Разпети петък в някои части на

страната се садят темелни, цветята на гръцката богиня Персефона - богинята на плодородието. На Великден в Швеция украсяват домовете си в жълто, зелено и бяло. На трапезата им има ястия, които не са много по-различни от коледните. По-особено внимание се обръща на бонбоните и сладкишите. Великденските яйца се правят от картон с голям, красив бонбон вътре.

Във френска Швейцария имат странния обичай да украсяват изворите с гирлянди от боядисани яйца, клонки и ленти. Страден е и древният обичай през Страстната седмица църковните камбани да напускат страната, за да "отидат" в Рим. Връщат ги на Великден, като на срещнатите по пътя деца се подаряват шоколадови камбанки и раковини.

"Епопея на тракийските царе" в Лувъра

**ЗА 100 ДНИ
4 МЛН. ДУШИ
ЩЕ ВИДЯТ
УНИКАЛНАТА ИЗЛОЖБА**

Ден след най-големия християнски празник Възкресение Христово /Великден/ в Лувъра ще бъде открита тракийската изложба "Епопея на тракийските царе". Тя ще бъде представена в културната столица на Европа от 15 април до 20 юли в залите на самостоятелно "крило Ришельо, в непосредствена близост до пирамидата.

За първи път страната ни и въобще една държава ще покаже своите съкровища пред очите на целия свят в са-

мостоятелна изложба. Официалното откриване на изложбата е на 14 април.

В четири зали ще бъдат представени общо 1628 експонатата от 17 български музея. С най-много експонати ще се представят НАИМ-БАН, НИМ, РИМ-Пловдив и Историческия музей в Казанлък /обекти от 100-те НТО/. Фокус на изложбата е Одриското царство. В целия си разкош ще бъдат показани блясъкът и величието на тракийските царе, жреци и майстори.

Посетителите на Лувъра ще могат да видят бронзовата глава и златния венец на Севт III от дълбоки клонки; шлемът с името на царя, богато инкрус-

тираните със злато меч и ножница, златна чаша, сребърна и бронзова кани и др. За първи път на изложбата ще се акцентира и върху градската култура. Ще бъдат представени два центъра от земите на одри-

1990 г. между Септември и Ветрен, по пътя между бившите Сердика и Филипополис; експонат с релефно изображение на лъв от мраморизиран варовик с цветна украса и др. Ще видят в целия им блясък Пана-

сигетградът при Ветрен, известен като Емпорион Пистирос и Севтополис-столицата на Севт III. В суперпрестижния дворец посетителите ще могат да видят каменен надпис от гранит с 44 изписани реда на него, отрит през

гюрското златно съкровище, съдовете от Рогозенското съкровище, апликации от съкровището от Летница и др. Градът на розите, Казанлък, също ще има своята световна презентация в културната столица на Европа. На специален ден, посветен на Казанлък, ще бъде представена и частта от 100-годишния празник на розата - с ритуала Розобер. Градът ще има уникална възможност да се промотира като Долината на розите и тракийските царе.

През Лувъра ежедневно преминават по 30 000 души. Очаква се за 100 дни уникалната изложба да бъде видяна от 4 млн. души.

Легендите и преданията ни намират сами изпод пластове на nihilizm и отчуждение. Те се стелят към нас, като шарени черги и ни вдъхват надежда и сила да се борим с трудностите, да намираме пътища, да вярваме в доброто. Да вярваме, че истината и честността са по-силни от лъжата и коварството. Както лъчите на слънцето се пазят в жаравата на огнището, така и земята ни пази в пазвите си предания за стари времена там, в средата на родината ни. Те са втъкани в костите ѝ чрез словото, заложено в песни, приказки, легенди и митове. Достигат ни и днес през прага на времето и винаги са изненадващи. А приликите ли пределите на Габрово, най-дългият ни град, градът, разположен в самия географски център на България, изненадите ще надминат всички очаквания.

От както свят светува, българите подмятат край софрата шеги и закачки на гърба на габровлии. Шеги и закачки, плод на неподражаема самоирония като мита за знаменитите опашки на котките в Габрово, дето се режат, за да минават по-бързо животинките през вратата и да не бяга навън топлината.

Подсмихва се черният котарак с рязана опашка и ни води по неподозирани пътища, уж на шега, уж "на майтап" към самото сърце на родината ни – Габрово. Тук е градът-символ на жилеща самоирония, на каквато само чистокръвното благородство е способно. Ала питате ли се защо габровлии са известни със своята спестовност? Питали ли сте се от къде изведнъж изникна легендата за Рачо Ковача и как така габровлии са толкова влюбени и в двата свои символа – ковач и котарак? Каква е връзката? Защото позволите ли на Габрово да ви разсмее, отпуснете ли сърцето си в обятията на смеха, тогава незнайно как душата ви ще се плъзне по извития гръб на габровския котарак, оставяйки следи от златисти искри във въздуха и пътищата на легендите ще ви доведат до самия бряг на река Янтра – при величавата каменна статуя на Рачо Ковача.

РАЧО КОВАЧА

Казват, че недалеч от днешно Габрово, живеел ковач на име Рачо. Няма баща, ни майка, от чичо си бил отгледан. Живеел чичо му в имота на Рачо, ала го карал от малък да му работи. Зъл бил чичото и алчен, ала Рачо бил със златни ръце и златно сърце. Всички го обичали. Завидял му още повече чичо му и го пратил далеч, занаят да учи, далеч от очите му да стои. Минали години. Заякнал Рачо в ковачницата на майстора, дето се учил на занаят. Превит над огнището, все с тежкия чук в ръцете, на бой не хвърлил много, ала станал як и силен като бик. Но колкото черни и саждави били лицето и ръцете му, толкова топло

и добро било сърцето му. Научил се на майсторлък Рачо и дошло време да се върне в родния си край. Ала чичо му не го искал, натирил го.

Спрял се Рачо на кръстопътя при габърите в ниското до пътя за Шипченския проход. Не щеш ли точно по това време минавал търговец на сол с воловете си. Разприказвали се. От дума на дума търговецът изплакал мъката си. Волът му останал без подкова. Едва стъпвал, кървава диря оставял по калдъръма, а много път още трябвало да мине.

Запретнал ръкави Рачо и на бърза ръка подковал вола, а в замяна злато не искал, а само блага дума и благословия. Благослови тогава търговец Рачо – дето седи там град да съгради, челяд безбройна да народи, благодат и любов в краката му да се плискат не дорде е жив, а

нали като гъби след дъжд воденици, гостилници, тъкачници, гайтанджии, грънчари, точилари, калайджии... станал град за чудо и приказ. Габрово го нарекли, на името на габъра, при който Рачо построил своята ковачница.

А Рачо Ковача ни гледа и днес от лицето на каменната си статуя в Габрово, а в краката му от всички страни се плискат ласкавите вълни на река Янтра, като любовта и благодатта сред която изживял живота си.

УСМИВКАТА НА КОТАРАКА

Гласове на краеведи и специалисти се надпреварват да оспорват легендата за Рачо Ковача. Като ходещи превъплъщения на култовата фраза "колко е важно да бъдеш сериозен" те обясняват на дълж и на шир 105 при-

В окото на легендите: Габрово-

между

Ковач и котарак

докато свят светува.

Не минало много време и поличбата на търговеца се сбъднала. При габърите Рачо построил ковачница. На пътя, на кръстопътя работата му споряла, та не спирала. А и как да не спори – майстор бил. Ръцете му били златни, но и погледнал ли в очите конете, воловете, намажел ли копитата им с мазилата си, притихвали и се смирявали, сякаш знаел езика им и даже болни и куцащи, само с поглед ги укротявал и лекувал.

Минало се не минало край ковачницата изник-

чини защо тя е измислена и раздухана едва през 30-те години на миналия век. Ала ако погледнем към дълбоките корени на България и към светците-носители на нашата родова памет, накичени със шлейфове от нетипични за християнството обичаи ще разберем защо на Габрово му прилягат, както жежките искри на ковачкия чук, така и лъскавата черна гърбина на спестовния габровски котарак.

Ако погледнем двамата ковачи в българската фолклорна традиция много лесно ще прозрем, че

предстои. До тогава все още храната препълва хамбарите и гладът още не е подал страшното си лице иззад ъгъла. Точно на деня на ковача Атанас всеки селянин отивал да провери колко запаси от храна за добитъка са останали. Ако те няма да стигнат до края на зимата, селянинът търсил начин да допълни запасите си.

Нима е чудно, че покровителят на ковачите в българската традиция е спестовник? Нима е чудно, че габровлии са емблематични със своята спестовност? Ето от къде тръгват корените на спестовността на габровлии, а ковачът и усмивката на котарака се помиряват в широките поли на българските предания, традиции и легенди.

АНТРАКТИ ОТ ФАКТИ

- Габрово възниква през средните векове като стратегическо селище в близост до старопланинските проходи. На два километра източно от града се намира крепостта "Градище". По откритите златни и медни монети от времето на римските императори Константин I Велики (306-337 г.н.е.) и Юстин II (565-578 г.н.е.) археолозите датират крепост Градище като късноантична и ранносредновековна (от 4 до 6 век)

- Осемте чудеса на Габрово е полушеговит списък от "забележителности", който включва "Паметник в реката" – паметник на Рачо Ковача на остров в река Янтра, "Космос на земята" – заведение на 20-ия етаж на най-високата сграда – кафе "Космос" (от няколко години вече не съществува), "Кораб в гората" – постройката на болница за белодробни заболявания, има формата на кораб. Намира се в гориста местност в кв. "Дядо Дянко". Габровци я наричат "Парахода", "Дърво насред пътя" – столетно дърво в близост до паметника на Рачо Ковача, "Стълба за никъде" – стълпа сред дърветата, в близост до Дома на културата, "Планета Габрово" – Астероид 2206-Габрово – малка планета, кръстена от украински астролог на името на град Габрово, "Три мадами под водата" – композиция от три голи, къпещи се жени, държащи риба в шадравана пред хотел "Янтра", конниците, които са на покрива на Дом на културата "Емил Манолов", Два моста един до друг над реката, Баевият мост.

- Габрово е наричан още **Град на мостовете**. От 18 до 20 век са построени повече от 20 моста. Популярните габровски мостове са Баев мост, Конашки мост, Игото, Горнокрайски, Падалски, Шиваров, Бичкински, Хаджицонев, Грънчарки, Хаджицоневски.

- Заради заслужената си слава на възрожденски център на знанието и бурното развитие на занаятчийството Габрово се знае и като **"Българският Манчестър"**.

Галина МАРИНОВА

точно те затоплят земята и "я обръщат към лято".

Именно ковачът Св. Атанас, на своя ден съблича кожата си и по бяла, копринена риза се изкачва горе в планината, за да се провикне: "Иди си зимо, да дойде лятото". Щом го чуе, зимата се приготвя да си върви, а лятото се готви да дойде отново при

хората. Затова има и поговорка "Атанас дойде, лятото дойде", макар да е още "сред зима". Ала народът казва още, че до деня на ковача Атанас зимата още не е станала страшна и най-страшното

Който не познава историята на градчето и произхода на населението му, вероятно, ще остане изненадан, както и аз – все едно, че е попаднал в друга епоха. Защото Мардин е уникална смесица от "раси", архитектурни стилове и културни влияния.

Именно, заради това многообразие през 2010 г. Мардин бе посетен от 1 милион туристи и е предложен за включване в списъка на ЮНЕСКО за наследство на човечеството.

Разположен на 30 км от сирийската граница, в юго-източна Турция, градът предлага възхитителни гледки. През пролетта укрепленията му потъват в зеления и жълто-шафранен нюанс на дивите цветя, в пълна хармония с охрата на скалите.

Мардин разтял терасовидно и се разпрострял на 1000 м над морското равнище. Обявили го за забранена зона и посещенията изисквало разрешение. Днес достъпът е свободен; построени са уютни хотели, а веригата "Хилтън" се кани да открие свой в подножието на скалните масиви.

Първите следи от цивилизация тук датират от преди 15 000 години. Градският музей разказва 5000-годишна история. През Мардин преминавали и се заселвали перси, абасиди, кюрди, селджукски турци, арменци, сирийци, византийци, даже римляни. В периода 1108 – 1408 г. тук властвала турската династия на Алтукидите. Построени били хамами, прочутите турски бани, медресета (мюсюлманско средно или висше училище), едни от най-красивите джамии в Ориента. Такава била Голямата джамия (12 в.) или Улу Ками, в чийто прохладен двор под вековни дървета правоверните идвали за молитва.

Мардин - многообразие от "раси", архитектурни стилове и културно влияние

Над сградите се издигат камбанариите на 11 църкви и 9 минарета. Най-старият християнски храм – "Св. 40 мъченици" датира от 569 г. В началото преобладавали арабите и асирохалдейците. После дошли арменци. С окончателното преминаване на Мардин в турско владение и след арменския геноцид (1915 г.), те почти изчезват, а сирийците избягват във Франция.

Хилядолетията оставили своята следа. Из калдъръмените улички се смесват различни говори, подобно ароматите на плодовете и зеленчуците на централния пазар. Те създават атмосфера

на многонационалност. "Този град, казва директорът на местното туристическо бюро, е живо съсредоточение на древни цивилизации. Тук всеки говори отлично 4-5 старинни езици."

По-рано преобладаваща, сега християнската общност се свежда до няколко десетки фамилии.

Във връзка с кандидатстването на Мардин за списъка на ЮНЕСКО и с развитието на туризъм града вървят мащабни възстановителни работи – реконструирана е Червената арменска църква, старите сирийски къщи се преустройват в хотелчета или резиденции

на заможни турци. Забележителност е манастирът Дейрузифаран, построен в 5-и в., старият град Мидият, някогашен център на асирохалдейската общност, на 1 ч. път от Мардин.

Далеч от плажовете на Анталия, малкото градче посреща все повече туристи, любопитни да се запознаят със старинната му архитектура, древни занаяти и екзотични гозби.

Градчето стана известно у нас и покрай нашумелия сериал "Завръщане", където се развива основното действие на сериала.

Естествено, сериалът не е

посветен на историческите старини. Пропастта между вековните традиции, превърнали се в нравствен закон за местните хора, и съвременния начин на живот извън Мардин, зейва толкова дълбоко, щото не само истанбулските съученици на малкия Емир не разбират неговия турски език, но и човешките страсти – коварство, омраза, любов, добиват чудовищни и пагубни измерения.

Но нека не забравяме, че подобни страсти са владеели човечеството още от зараждането му.

Мариана Ангелова

За настроение

Пролет

Топли ветрове завяват,
бързо пукат ледовете
и далеч от нас се двят
студовете, снеговете.
Планини зазеленяват,
поток шурти из морави,
небеса се заведряват,
зашумяват вси дъбрави.
Кукурякът си излиза
изпод новата тревица
и кокичето показва
чудно бяла си главица.
Птичетата ясно пеят
покрай бистричките вади
и тик-там си вече бляят
ашгънцата по ливади.
Пролет! Всичко е засмяно!
И деца отрано стоят
по полето разцъфтяно
да си пеят и играят.

Иван Вазов, 1883

Весело слизане

Уморени, но весели слизаме,
изкачили поредния връх.
Сякаш прием планинската свежест,
щом дълбоко поемаме дъх.

Гледам пъстрата група как следва
по пътеките горски водача,
а сред нея аз - чичо и батко,
слава Богу, държа се и крача!

Някой, пъгом решил да почерпи,
е извадил павурче с ракия,
от капачката с течност парлива
идва ред и за мен да отпия.

Само глътка, а после усещам
топлината как в мен се разлива
и преди да потегля отново
благослов с благодарност се слива.

А. Стоев, 2014 г.

Към Купена

В странния зной на студа
Пътуват двама към Купена.
Сами,
във висините
и във умората...
Камъчето под нозете се срутват...
езерото плаче за вода,
скалите
за пътеката на Дякона-
събудена и долу в низините...
Сред страшния зной на студа
двама топлят върха.

Петър Милкин

Пролетна песен

текст: Елена Димитрова

Музика: Борис Стрински

Хей,
чуй те, зе мя та от вся къ де пу ка: пе е, звъ
ни и пре ли ва от смях. Юж ни нт вя тър иг
ра е с'кап чу ка, слън че во зай че под ска чакрай тях. По
знай те кой ко ки че то по ви кв и кой съ бу ди
пръс на във по ля ни те иг ли ка? Поз знах те ли? Дош
пти чи те гnez да Кой ||-шла е про лет та.
За край! rit.
-шла е про-лет-та.

1. Хей чуйте, земята от всякъде пука:
пее, звъни и прелива от смях.
Южният вятър играе с капчука,
слънчево зайче подскача край тях.

Привет: Познайте кой кокичето повика
и кой събуди птичите гнезда.
Кой пръсна във поляните иглика?
Познахте ли? Дошла е пролетта.

2. От бора се свлича премяната бяла.
Земята е вече зелена гора.
Потоците бликат, отново разбрали,
пак ги очаква любовна игра.

Привет:

Дизела - втори на Айфеловата кула

Най-добрият ни планински бегач Кирил Николов - Дизела завърши на второ място в изключително атрактивното изкачване по стъпалата на Айфеловата кула.

Уникалното състезание, което се проведе на 20 март в Париж, събра световния елит в скоростните изкачвания на сгради. Състезателите - 50 мъже и 10 жени трябваше да преодолеят 1665 стъпала и 290 метра денивелация до върха на кулата.

Кирил Николов направи страхотно бягане и поведе във временното класиране с много силно време от 8 мин.12 сек. Малко по-късно времето му бе подоброено с 21 секунди от миналогодишния победител в световната купа Пьотр Лободжински от Полша. Трети остана италианецът Бернард Дематис на 81 стотни след нашия състезател.

Това е първото участие на Дизела в подобно състезание. Въпреки жестоката конкуренция с водещите състезатели във вертикалните изкачвания той се представи много добре.

Източник: XCoTeam

СРИЧКОВА КРЪГОСЛОВИЦА

1. Чудотворец (мн.число).
2. Кубински град, един от най-големите курорти в региона на Карибите.
3. Туристически фургон.
4. Връх в Рила.
5. Тока, закончалка.
6. Връх в Стара планина.
7. Блъсканица, тълпа (разг.).
8. Южноамерикански гризач.
9. Място за добив на каменни блокове и други скални материали.
10. Хотел на Витоша.

ЛОГИКА

Преценете кое число трябва да поставите на празното място във всеки ред.

Първи ред

А	Б	В	Г	Д		
13	8	4	5	1		
	9	14	19	24	29	34

Втори ред

А	Б	В	Г	Д		
14	2	3	16	8		
6		12	18	26	36	48

Трети ред

А	Б	В	Г	Д		
55	126	54	63	371		
631	91		118	64	73	82

Преценете кое е излишното число във всеки ред.

Първи ред

А	Б	В	Г	Д	Е	Ж
61	23	84	16	34	48	32

Втори ред

А	Б	В	Г	Д	Е	Ж
24	25	26	29	47	48	49

Трети ред

А	Б	В	Г	Д	Е	Ж
35	13	21	19	13	19	35

СЪСТАВИЛА: СИЛВИЯ ЙОЧЕВА

РЕЧНИК: АМАРО, АНОНА, ИНА, КАРИЕР, РОХО

СИЛВИЯ ЙОЧЕВА

ОТГОВОРИ

ВОДОПАДНО: Ос. Турнепашор. Платан. Чуклар. Легенно езеро. Рагомър. ОТБЕЖНО: Бучаломо. Скара. Абонаташ. „Руганата“, Аруко. Оран. Сокол. „Камен гел“, Лилуя. Таксон. Ян. Кон. Север. Ок. Тру. Тас. Васил Куров. „Селимца“, Арпроза. Памур. Венеч. Рохо. Илом. Серпя. Канап. Тува. Бомб. Карпер. Парга. Алек. Нар. Ас. „Ина“. Юп. ИК. Камен. Анона. Ера. Сак. Монаси. Ар. Вал. Реса. Боезу. Тек. Вир. Пиронч. ЯК. Подгамет. „Маруца“, Гларус. „Руч“. БуК. Сакар. Беатриче. „Омбуча“, Скам. Да. Цар. Дева. Ремарке. Ба. Амаро. Нек. Ир. Ара. Спосор. Кю. Аспиратор. „Ахнора“. Снаг. Бороба гора. Ерак. Лорн. Асен. Морбуца. Нарп. Изуга. Легокон. Паташка. Орлово. Базен. Вануца. Рагва. Тер. Ра. „Орбум“, Аташ. Маноле. Ерамо. ИРА. „Зора“. „Яворов“. Дон. „Дубава река“. Арноба. Лубго. Чар. Яр. Грнуц. Капаров. Ношница. Каскеш. „Кашана“.

В САЙТА можете да намерите информация за: стоте национални туристически обекта, телефони и адреси на туристически дружества и хижи; клубове в състава на БТС и федерации; история, цели, нормативна уредба и управленска структура на БТС.

НА БТС -

www.btsbg.org

Планинска спасителна служба

При нещастен случай дежурни телефони: GSM: 088 1470 за абонати на MTEL и VIVATEL 0887 100 237/238 - за абонати на останалите оператори; 02 963 2000 стационарен телефон

www.pss.bglink.net

Издава: Издателска къща "Ехо" ЕООД
 Адрес на редакцията:
 1000 София, бул. "Васил Левски" № 75, ет. 5, ст. 525, ПК 427
 Тел: 02/ 93 00 680; ISSN-0205-0943
 e-mail: exobts@gmail.com; www.btsbg.org
 Сроктът за приемане на материали е до 30 число на съответния месец

ОТГОВОРЕН РЕДАКТОР: Мариана Филчева
 РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ: проф. д-р Николай Овчаров; проф. д-р Витан Влахов; инж. Иван Петров – председател на Българската асоциация по картография; доц. Сандю Бешев – алпинист, историк на българския и световния алпинизъм; Георги Кърпачев – председател на Републиканската комисия по маркировка при БТС, доц. Кънчо Долапчиев, Елисавета Първанова, м. с. по алпинизъм
 Графично оформление и предпечат: Милен Дивитаков

Печат: "Алианс ПРИНТ"

В какви предстоящи прояви можете да се включите?

➔ **На 1-12 април** - в Пролетната екоинициатива "Зелена мисия" - почиване и частично обновяване на туристически маршрути, засаждане на дръвчета. Организира се от ТД "Трапезица- 1902" - Велико Търново; За справки и подробности : 0896/ 64 77 78.

➔ **На 13 април** можете да съчетаете екскурзия до Разлог с посещение на фестивала "100 носии на едно място". Един истински празник на българския дух, който ще ви накара да се почувствате горди, че сте българи. Ще видите най-цветното и многообразно българско хоро с 1000 души, всичките облечени в народни носии.

➔ **На 19 април** от 11, 00 ч- в Пролетен концерт и карнавал на хижа "Планинарска песен", организиран от СТХ "Планинарска песен". За повече информация- тел:0882/ 966 444

➔ **На 25 април** можете да се възползвате от поканата на ТД "Борерица" и да се включите в състе-

занието по планинско колоездене и бягане

Байк и Рън за Чепън 2015 г.

Велосъстезанието е разделено в 3 категории: - Юноши :21 км - 21.3 км, +/-660 м денивелация, изминаване на половината трасе – лявата част на осморгата с начало и край – гр. Драгоман - Старша: 21 км - 21.3 км, +/-660 м денивелация, изминаване на половината трасе – лявата част на осморгата с начало и край – гр. Драгоман - Юноши и Старша 42 км. - +/-1200 м денивелация, изминаване на цялото трасе под формата на осморка с начало и край – гр. Драгоман Стартовият пункт е пред сградата на община Драгоман, на около 1 ч. път с влак от София. **За повече информация:** <https://www.facebook.com/Bike4Chapan>

➔ **На 25 април**- в Песенен празник "Прекрасна си, мила Родино" в читалище Искра -Казанлък. Празникът се организира от БТС, СТХБ, ТД "Орлово гнездо"

➔ **На 25-26 април**, ако се озове в района на Ямбол можете да се включите в Първия географски фестивал в България и да посетите НАР "Кабиле".

➔ **На 8 май**, ако пътят ви отведе в Казанлък не пропускайте да посетите - конкурса спектакъл "Царица Роза "-2015 г., с който ще започнат проявите, посветени на Празника на розата.

➔ **На 23 и 24 май** можете да се включите в двудневна екскурзия "По стъпките на древните" с изкачване на двете мегалитни светилища "Марков камък" (Царев връх) в Рила планина и Свети Мина край село Мечкул. Екскурзията се организира от Академичното туристическо дружество при БАН.

Записване на телефони
02 989 22 41 ; или 0897 731992

Повече информация ще намерите на <http://turist-ban.free.bg>

2 ДО 8 АПРИЛ - Седмица на гората. Организира се в България от 90 г. и винаги се провежда през първата седмица на м.април. Тази година мотото ѝ бе "Гората-мост към бъдещето". За първи път инициативата се обявява от правителството през 1925 г. Целта ѝ е да възпитава младото поколение в обич към гората, да я съхранява и възстановява.

22 АПРИЛ -Международен ден на Земята, известен още като Ден на Земята. За първи път е празнуван през 1970 г. в САЩ и Канада. В България празникът се отбелязва от 1993г. Целта е да се обединят хората на планетата в защита на околната среда. 22 април е Международен ден на земята официално от 1990 г. Празникът се отбелязва от над половин милиард хора по света.Всяка година Международната мрежа за Деня на Земята координира действията на повече от 12 000 партньори в 174 държави, насочени към опазване на планетата Земя и съхраняване на живота върху нея. Мрежата се стреми да създаде широка гражданска подкрепа за устойчиви и ефективни екологични политики за развитие по целия свят.

Щъркелова атракция в Долна баня

Щъркелите са гордостта на рилското градче Сапарева баня и истинска атракция за туристите. Неслучайно през 1999 г. градчето спечели конкурса за селище с най-много щъркели в страната. По комините и покривите на къщите, на електрическите стълбове и между клоните на дърветата са свили гнезда гнезда 22 щъркелови двойки.

Долна баня е едно от първите места в страната, където кацнаха щъркелите, много преди да настъпи първа пролет. Пристигането им събуди приятно оживление сред жителите на градчето, които побързаха да си свалят мартениците..

Още от незапомнени времена курортът и селищата в района са станали гостоприемни дом за щъркелите. Това е заради богатото на вода, зеленина и храна за тях долнобанското корито, където преминават реките Марица и Долнобанска Бистрица.

Любомир Кузев

Как да изберем туристически обувки?

Когато става въпрос за избор на туристически обувки, трябва да се имат предвид няколко основни неща:

1. Теглото на обувките - добре е да се изберат колкото се може по-леки обувки, които да държат крака стабилно.

2. Да държат здраво глезена, колкото се може по-добре. Това е особено важно при изкачване на стръмни терени, както и при носене на тежка раница.

3. Водоустойчивост - търсете материали, които ще поволяват на потта да излезе, но няма да разреши на водата да влезе. Уверете се, че обувките, които ще закупите, имат мембрана.

Най-добрият вариант са среднотежките обувки. Те са гъвкави и могат да се използват за леки еднодневни и дълги туристически походи.

Стандартните туристически обувки са добър избор за основни еднодневни туристически походи. За истинския турист стабилността в глезена и мембраната, предлагани от средните на тегло обувки, са най-важни.

4. Вида туризъм, който ще упражняват и атмосферните условия. За дълги преходи с тежък товар са необходими по-стабилни обувки. По-леките обувки ще ви свършат работа за утъпкани пътеки в безводни райони.

5. Ниво на умения - туристите, които са свикнали с натоварването на мускулите, могат да използват по-лека обувка. Новият турист трябва да

има по-здрави обувки. Ако сега започвате от лесни, утъпкани пътеки, но планирате да ходите по трудни терени по-късно, вземете подходящите обувки сега.

6. Размер на обувката - обикновено това е най-трудната част от избора на обувки. Игнорирайте размера на обувките, а се концентрирайте върху това дали обувката ви става. Премерете обувките с туристически чорапи, с които ще ги носите.

7. Трябва да се чувствате уютно в тях, без да усещате натиск в някои точки. Пробвайте обувките следобед или вечер. Развийте връзките и сложете краката си в обувките.

Докато стоите, бутнете крака си напред, докато пръстите достигнат върха на обувката. Трябва да има достатъчно място, за да се пхне показалецът

между петата и задната част на обувката.

Преместете краката обратно към задната част на обувката и вържете здраво обувката. Разходете се малко, за да видите как се чувствате в обувките. Пръстите на краката ви не трябва да докосват предната част на обувката.

Ако ритнете пода с носа на обувката, предната част на глезена и горната част на обувката трябва да поеме удара - пръстите на краката не трябва да се натъртят от върха на обувката.

Ако пръстите на краката ви се удрят, това означава, че вие ще набивате постоянно пръстите на краката си, когато се спускате по време на туристически походи и спускането ще бъде болезнено.

Петата не трябва да се пърза-

ля в обувката. Задръжте петата на обувката надолу с палеца на другата си обувка и се опитайте да повдигнете петата си.

Ако тя се движи нагоре и надолу повече от една четвърт инч, това означава, че когато ходите на екскурзия, рискувате да получите хубав голям мозол близо до петата. Може да опитате с по-малък размер или друг модел с различно укрепване в глезена.

8. Качество - Продавачът може да се опита да ви продаде най-скъпият модел обувки вместо най-добрата обувка за вашите нужди. Обикновено вие плащате повече за по-високо качество.

Ето как може да проверите дали обувките ще издържат повече време:

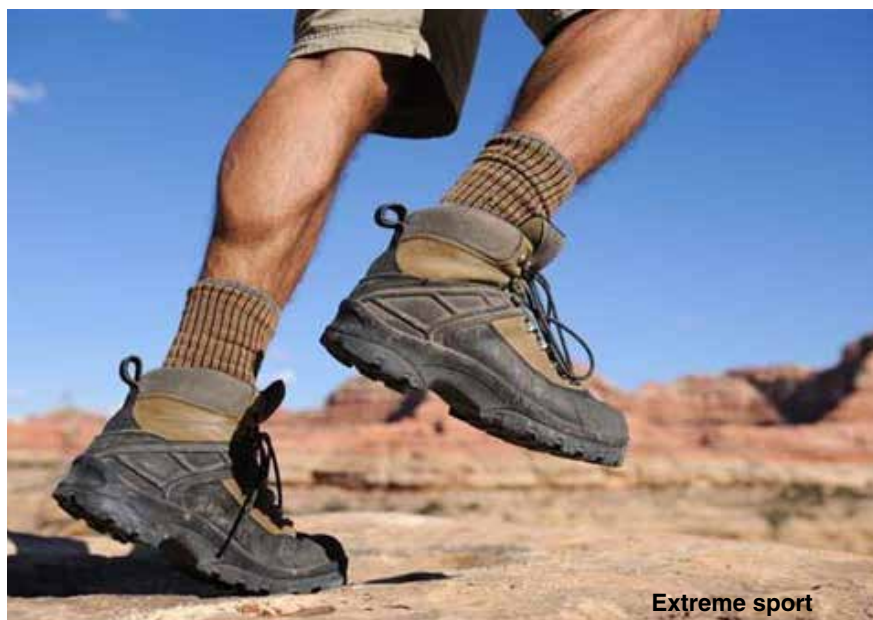
Шевове - прегледайте дали има пропуснати бодове, криви шевове, как изглеждат.

Обшиване – там, където горната част и подметката са свързани. Трябва да се стегнати и да нямат петна, да не изглеждат слаби или разхлабени.

Изтънени места - дебелината на кожата трябва да е еднаква, да няма ожулвания или неравни ръбове.

Протектор - дебел, здрав и твърд. Да не са порести и меки и да се износват за няколко седмици. Връзки - плетен Nylon, а не плоски връзки за обувки. Проверете капсите за здравина и издръжливост.

Помириши - сериозно! Обувката трябва да има миризма на чиста, нова кожа.

Extreme sport